

Most Magyarul!

Tweetalig **Hongarije Magazine**

nummer 63 zomer 2013 € 5,95

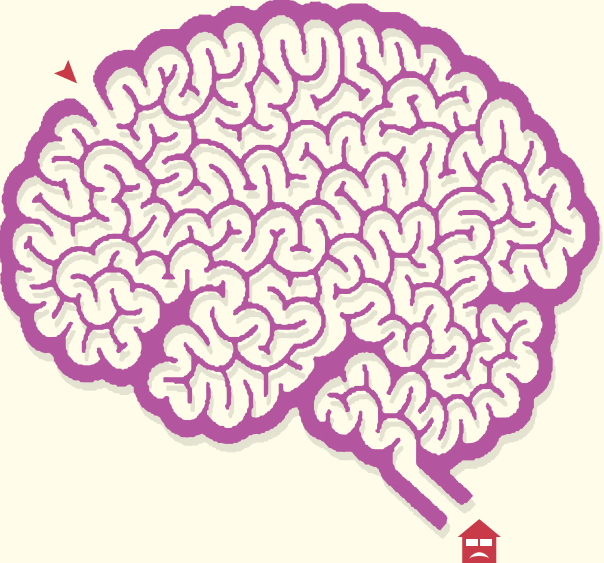

Košice

**Architectuur, gotische kunst
en Sándor Márai**

Kassa voor Kassa

• Advocatuur & Juridisch advies
• Dienstverlening
• Creatief & Ontwikkeling
• Makelaardij & Taxaties

DUIDELIJK - TRANSPARANT

WWW.HONGARIJECHUIS.NL

GECE GROUP
MEER DAN ERKEND MAKELAAR
BONUM CONSILIUM PROSPERAT

De Smaak van Hongarije

www.lekkersuithongarije.nl

Grintweg 34-36 **Tel. 0168 320 225**
4782 AE Moerdijk **06 13 935 774**

de reispsycholoog^{.NL}

psychologische hulp wereldwijd
in het Nederlands

Woont u in het buitenland of bent u lang op reis en heeft u behoefte aan psychologische hulp?

Door praktische en oplossingsgerichte gesprekken in het Nederlands via skype-video, helpt psycholoog Ineke Swarte u zo snel mogelijk weer grip te krijgen op uw leven. Ineke Swarte is ervaren GZ-psycholoog, EMDR Europe practitioner, Eerstelijnspsycholoog NIP en specialist in oplossingsgericht werken.

Bel gerust voor informatie
0031 23 551 0729
en kijk op www.dereispsycholoog.nl

Colofon

Most Magyarul! Hongarije Magazine is een tweetalige, interculturele uitgave over Hongarije en de Hongaarse taal en cultuur vanuit Nederlands-Vlaams perspectief.

ISSN 1385-5441

Redactie
Edwin van Schie

Medewerkers dit nummer
Abkarovits Endre, Bérces Zsuzsanna, Csonka Kis Andrea, Monique Hegyi & Magdi néni Horváth Márta, Nemesvári Tímea, David Nijenhuis, Törteli Nikolett, Gerhild Tóth-van Rooij

Fotografie
Redactie, PR
Anderen apart vermeld

Cartografie
DiMap-licentie

Vormgeving
Edwin van Schie
Lieke Ypma (ikonen)

Uitgeverij, abonnementen, advertenties
Hongarije Magazine
Eksterlaan 230
2026 XM Haarlem
Tel. 023 539 18 67
info@mostmagyarul.nl

www.mostmagyarul.nl
www.hongaarsconcert.nl

Abonnementen
U abonneert zich op Most Magyarul! Hongarije Magazine door ons een briefje of mailtje te sturen en uw betaling over te maken tgv Hongarije Magazine op bankrekening 7464043. Zie ook blz. 30). (LET OP: bij betaling via internet is vermelding van naam- en adresgegevens dringend gewenst.)
In Vlaanderen: Bank v/d Post
IBAN BE19 0000 9407 1812 tgv Hongarije Magazine.

In Hongarije/Magyarország: 11656007-52823801-56000004 (SCHIE névre)

Foto voorplaat:
David Nijenhuis

Jakab-palota,
Košice/Kassa,
Slowakije

© Hongarije Magazine, Haarlem
Overname van artikelen - in welke vorm dan ook - zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is niet toegestaan.

Tartalom | Inhoud

4

Ontdek je plekje · Városnézés
Košice · Kassa

9

Cultuur
Programma cultuurhoofdstad Košice · Kassa

12

Per trein naar Košice · Kassa
Kindertrein Košice · Kassa

14

Literatuur · Irodalom
Sándor Márai's heimwee naar Kassa

18

Zomeragenda
Evenementen in Noord-Hongarije

20

Kasteelmonument · Műemlék kastély
L'Huiller-Coburgkasteel in Edelény

23

Muziek
Tárogatóconcert in kasteel Károlyi

24

Sport
Overzwemtocht **Balaton Átúszás**

26

Recept
Visravioli uit Badacsony
Badacsonyi halderelye

28

Hongaarse School · Holland suli
Nederlands voor Hongaren
Tanuljunk hollandul!

30

Goedkoop slapen in Budapest
Lekker crisisrecept: aardappelpannenkoekjes

32

Mese · Sprookje
De knecht van de houthakker
A favágó szolgálja

Te koop

Goede aanbieding voor een mooie prijs

Prima beleggingsobject, fijn woonhuis!

Te koop in het dorp Rétság een groot, modern huis van 413 m³.

Het pand is luxe uitgevoerd en zeer geschikt zowel voor zakelijk gebruik als privé. Prima geschikt voor dubbele bewoning, twee generaties onder een kap: u krijgt twee huizen voor de prijs van één. En verder 9 kamers, vloerverwarming, tegelhaard, CV met koperen leidingen, grote tuin van 780 m², jacuzzi, kwaliteitsvloeren. Kan desgewenst per direct worden bezichtigd, tolk aanwezig.

Vraagprijs:
€ 116.000,-
(Prijs van soortgelijke huizen is € 170.000)

Informatie via tel. 00 31 6 52 28 50 57 (NL) of 00 36 - 70 2 48 28 86 (H)

Skype: Neurika

E-mail: neurika@gmail.com

1985 óta az Európai Unió vezető szervei minden évre kiválasztanak egy vagy több várost, hogy az(ok) Európa kulturális életének reflektorfényébe kerüljön(jenek). A figyelem általában anyagi támogatással, a város nagyarányú fejlesztésével, az idegenforgalom növekedésével jár. Ebben az évben a franciaországi Marseille és a szlovákiai Kassa (szlovákul Košice) viselik ezt a kitüntető címet.

Bár mára Kassa lakosságának csak egy kis része magyar, ahogy a mai szlovák területek történelme ezer éven át Magyarország történelmének része volt, úgy Kassa is ezer szálal kötődik a magyar történelmhez. Sokáig a főváros Buda (majd Pozsony) után a második legfontosabb magyar városnak számított. A kassai dóm a középkori Magyarország legnagyobb temploma volt. A település jelentőségét az adta, hogy a Magyarországról Lengyelországba, tágabb értelemben pedig a Balkánról a Baltikumba vezető kereskedelmi út mentén feküdt.

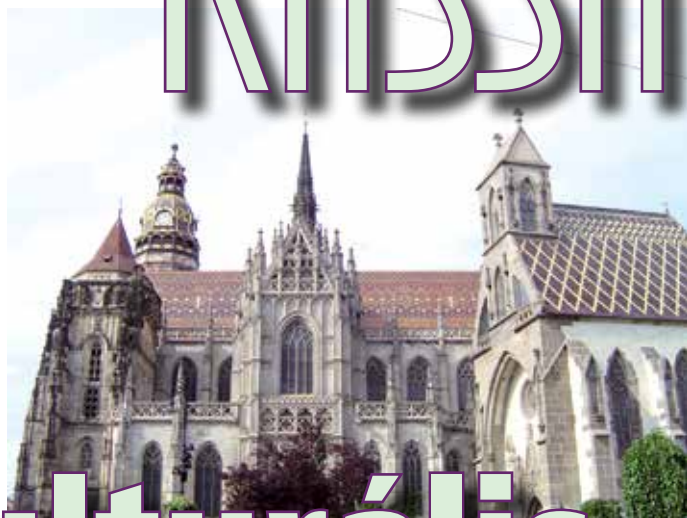
A mikor a mongolok 1241-ben végigpusztították Magyarországot, egész országrészek néptelenedtek el. IV. Béla király külföldi telepeseket, így többek között németeket hívott be, akik a városok lakosságának egyik fő alkotóelemét képezték. Így volt ez Kassán is (németül Kaschau). Már 1290-ben újra városként emlegetik Kassát, amely elnyeri a szabad királyi város rangját is (azaz nem tartozott egyik föld-birtokos uralma alá se). Kassa volt az első európai város, amely címet kapott (1369), méghozzá I. (Nagy) Lajos királytól. Ennek emlékére a főtéren 2003-ban egy

A 6. oldalon folytatjuk

Európa kulturális fővárosa

KASSA

KOŠICE

Culturele hoofdstad van Europa

Sinds 1985 worden er jaarlijks door de Europese Unie een of meerdere steden aangewezen die een speciale rol krijgen bij de promotie van het Europese culturele leven. De benoeming tot Culturele Hoofdstad van Europa levert ook een flinke pot subsidie op, die meestal leidt tot een flinke opknapbeurt van de stad en een opleving van het toerisme. Dit jaar is de eer aan de Franse stad Marseille en de in Slowakije gelegen (oude Hongaarse) stad Košice (Kassa).

Hoewel de bevolking van Kassa vandaag de dag nog maar voor een klein deel uit Hongaren bestaat, maken de stad en grote delen van Slowakije al meer dan duizend jaar onderdeel uit van de geschiedenis van Hongarije. Na de hoofdstad Buda (en de latere hoofdstad Pozsony/Bratislava) was Kassa lange tijd de tweede stad van (het voormalige, grotere) Hongarije. De dom van Kassa was in de Middeleeuwen zelfs de grootste kerk van Hongarije. Kassa dankte zijn belangrijke rol aan de ligging aan de belangrijke handelsroute

van Hongarije naar Polen, en in ruimere zin die van de Balkan naar de Baltische kust.

Nadat de Mongolen in 1241 Hongarije compleet hadden verwoest en hele delen van het land ontvolkt waren geraakt, werden er onder leiding van koning Béla IV buitenlandse en vooral Duitse kolonisten naar Hongarije gehaald. Deze vormden vervolgens het grootste deel van de bevolking van de steden. Zo ook in Kassa (Duits: Kaschau), dat 1290 al weer vermeld werd in de kronieken en de rang kreeg van

vrije koningsstad. Dit betekende dat de stad niet onder het gezag van een landheer stond. Kassa was de eerste stad die een eigen wapen mocht voeren. Het recht daartoe werd in 1369 verleend door koning Lajos I de Grote. In 2003 is er ter herinnering hieraan op het Hoofdplein een bronzen monument opgericht. Het wapen van Kassa symboliseert de erkenning door alle opvolgende vorstendynastieën van de status van vrije stad. Het bevat de vier rode en vier zilveren strepen uit het wapen van het koningshuis Árpád, dat van 1000 tot 1301 op

de troon zat, de drie lelies in een blauw vlak van het daaropvolgende huis Anjou en de zilveren adelaar uit het Poolse vorstenhuis Jagelló.

Toen Hongarije in de zestiende en zeventiende eeuw vanwege de bezetting door de Turken in drie delen uiteen was gevallen, speelde Kassa een be-

Doorlezen op blz. 6

Tekst: Abkarovits Endre
Foto's: David Nijenhuis & Abkarovits Endre
Forditotta: Edwin van Schie

bronz szobrot állítottak fel. Kassa címere kifejezi, hogy az egymást követő uralkodó dinasztiák egyaránt elismerték a város rangját. Így látható benne az 1000 és 1301 között uralkodó Árpád-házi királyok 4 vörös és 4 ezüst csíkja, az őket követő Anjou-dinasztia kék mezőben ábrázolt három liloma és a lengyel Jagelló-ház ezüst sasa.

Kassa fontos szerepet játszott a XVI.-XVII. században is, amikor a török hódítás miatt három részre szakadt az ország. A törökök azért szerették volna elfoglalni, hogy elvágják egymástól a két megmaradt magyar országrészt: a Habsburgok uralta északi királyi Magyarországot, s a fejedelmek uralta Erdélyt, a hozzá tartozó Részekkel (Partium). Így nem csak a törökök ellen kellett védekeznie, de a két magyar országrész is gyakran hadakozott a város birtoklásáért, amely így rendszeresen gazdát cserélt.

Kassa a hatalmas egri püspökség területéhez tartozott évszázadokon át, s amikor Egert 1596-ban elfoglalták a törökök, az egri püspök Kassára tette át a székhelyét, s ez így maradt egészen 1700-ig. Amikor viszont 1802-ben Eger érsekség lett,

Het stadswapen van Kassa opgebouwd uit de wapens van drie vorstenhuizen

Szent Erzsébet domkerk

Kassa püspöki rangot kapott az egri érsekségen belül. A várost régebben is, ma is főként római katolikusok lakták, lakják, de volt a reformációnak egy olyan szaka-sza, amikor az evangélikusok egy időre a katolikus székesegyházat is megszerezték.

langrijke rol. De Turken wilden de stad graag innemen om de twee overgebleven delen van Hongarije van elkaar af te snijden. Dit waren in het noorden en westen het door de Habsburgse koningen bestuurde Hongarije en in het oosten het vorstendom Transsylvanië met de bijbehorende gebieden die Partium werden genoemd. Aldus moest Kassa zich niet alleen tegen de Turken te weer stellen, maar ook vormde de stad vaak het twistpunt van de twee Hongaarse landsdelen, die beide de zeggenschap over de stad wilden hebben. Kassa wisselde dan ook vaak van bestuurder.

Eeuwenlang had Kassa deel uit gemaakt van het grote bisdom Eger, maar toen deze stad in 1596 door de Turken was ingenomen, verhuisde de bisschop van Eger naar Kassa. Tot aan het jaar 1700 bleef Kassa de bisschopszetel. Maar toen Eger in 1802 aartsbisdom werd, kreeg Kassa als onderdeel van het aartsbisdom Eger een eigen bisschopszetel. Zowel in het verleden als in het heden bestaat de bevolking van Kassa voornamelijk uit Rooms-Katholieken. Maar tijdens de reformatie is de katholieke kerk een tijdlang in handen geweest van de Evangelische kerk.

Ten gevolge van de voortdurende oorlogen raakte Kassa dat in de Middeleeuwen een bloeiende stad was geweest,

steeds meer in verval. De stadsmuren werden stukje voor stukje afgebroken, vooral nadat Ferenc Rákóczi II, vorst van Transsylvanië, in 1711 door de Habsburgers was verslagen en gedwongen was om in ballingschap te gaan in Turkije. Ook de handelsroutes begonnen Kassa te mijden. In de voorgaande eeuwen is Kassa voornamelijk bewoond geweest door Duitsers, Hongaren en Slowaken, maar de precieze getalsverhouding tussen deze bevolkingsgroepen is voor de geleerden tot op de dag van vandaag een punt van discussie. De stad ligt op slechts 19 km van de huidige Hongaarse grens, maar werd in 1921 bij Slowakije gevoegd. Een feit is dat de bevolking

Graf van Ferenc Rákóczi II

toebb fázisban. (Árpád-házi) Szent Erzsébetnek szentelték fel, aki II. Endre király lánya volt, IV. Béla nővére. A dóm legnagyobb ékes-sége a szárnyas főoltár, aminek csodás szobrain kívül összesen 48 táblaképe van, ezek közül a legszebbek azok, amik a nyitott állapotban láthatók és Szt. Erzsébet életét mutatják. A katedrális más nagyobb látványosságai közé tartoznak a késő gótikus Mária látogatása oltár (1516), a 16 m magas gótikus szentségház, a Mátyás oratórium (innen hallgatta Mátyás király a miséket), ahova egy kettős, egymásba fonódó csigalépcső, a Király-lépcső vezet. A külső homlokzatokon pedig külön figyelmet érdemelnek a gótikus, szobrokkal díszített kapuk, amelyek közül az északi a legértékesebb. A templomot a közelmúltban kívül-belül felújították, megtisztították. 1906-ban egy kriptát alakítottak ki a templom mellékhajója alatt, ahová hazahozták II. Rákóczi Ferenc fejedelem és bujdosótársai hamvait Törökországból, s ez a magyarországi turisták egyik fontos zárandokhelye.

I.r.: Domkerk Szent Erzsébet

A gazdag középkori város az állandó harcok következtében hanyatlásnak indult, várfalait fokozatosan lerombolták, különösen miután II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem szabadságharca a Habsburgok ellen vereséggel végződött 1711-ben, s a fejedelemnek törökországi száműzésbe kellett mennie. A kereskedelmi útvonalak is kezdtek elkerülni.

A várost a korábbi évszázadokban főként németek, magyarok, szlovákok lakták, de a nemzetiségek arányairól máig vitatkoznak a tudósok. 1921-ben Szlovákiához került a mai magyar határtól mindössze 19 km-re levő város. Az viszont kétségtelen, hogy az utóbbi évtizedekben döntően szlovák népességű lett, csak az 1970-es évek óta 140 000-ról 240 000-re nőtt a lakossága. Pozsony (Bratislava) után Szlovákia második legnagyobb városa.

A város magját egy orsó alakú főtér alkotja, ami ott szélesedik ki, ahol a katedrális áll. Ezt a dómnak nevezett épületet Zsigmond és Mátyás királyok, valamint a pápák támogatásával építették 1378 és 1508 között

in de afgelopen decennia groten-deels is verslowaakst. Vanaf de jaren '70 is het inwonertal gegroeid van 140.000 naar 240.000. Kassa is na Bratislava (Pozsony) de tweede stad van Slowakije.

Het middelpunt van de stad wordt gevormd door het langgerekte, ellipsvormige hoofdplein, dat ter hoogte van de kathedraal breder is. Deze kerk, ook wel de dom genoemd, is gebouwd met steun van de koningen Zsigmond en Mátyás en een aantal pausen. De bouw duurde van 1378 tot 1508 en verliep in verscheidene fasen. De kerk is gewijd aan de heilige Erzsébet uit het huis Árpád (Sint Elisabeth), de dochter van koning Endre II en zuster van Béla IV. Het pronkstuk van de kerk is het vleugelaltaar, dat behalve prachtig beeldhouwwerk ook 48 paneelschilderingen bevat. De mooiste van deze taferelen zijn zichtbaar als het altaar is opengeklapt. Ze brengen het leven van de heilige Erzsébet in beeld. De kathedraal telt nog meer fraaie kunstwerken: het laatgotische altaar van Maria Boodschap uit 1516, het

16 m hoge gotische tabernakel, de Mátyás-loge, van waaruit koning Mátyás de mis placht bij te wonen, en die bereikbaar is langs een dubbele wenteltrap, de Koningstrap. Speciale aandacht verdienen de met gotische beelden verrijkte poorten aan de buitenkant van de kerk, waarvan die aan de noordzijde het mooist is. De kerk is recentelijk van binnen en buiten gerestaureerd en schoongemaakt.

In 1906 is er in een zijbeuk van de kerk een crypte aangelegd, waarin na overbrenging uit Turkije de resten van Ferenc Rákóczi en zijn asylgenoten een plaatsje hebben gekregen. De crypte vormt nu een soort bedevaartsplek voor Hongaarse toeristen.

Aan de zuidkant van de domkerk staat de Sint-Michaelkapel, die een paar jaar geleden prachtig is gerestaureerd. De kapel is zelfs ouder dan de domkerk, hij stamt uit de 14e eeuw en was oorspronkelijk waarschijnlijk bedoeld als grafkapel. Bij de ingang van de dom zijn entreekaartjes te koop voor de kapel, de domtoren en de Rákóczi-crypte. Noordelijk van de dom staan, midden op het Hoofdplein, nog twee gebouwen. Het eerste is de Orbántoren (Urbanustoren) uit 1628, oorspronkelijk bedoeld als klokkentoren. Recentelijk is er een historisch museum met wassen beelden in gevestigd. Het andere gebouw is het Staatstheater, dat in Eclectische stijl is gebouwd. Voor 1899 stond hier het stadhuis. Tussen het theater en de toren is onlangs een muzikale fontein aangelegd.

In de jaren negentig is onder leiding van burgemeester Rudolf

Doorlezen op blz. 8

Orbán torony · Urbanustoren

A dómtól délre vana **Szt. Mihály-kápolna**, amit néhány éve igen szépen restauráltak. Ez az épület még a dómnál is régebbi, a XIV. században épült, s talán temetőkápolna volt eredetileg. A kápolnába, a dóm tornyába, a Rákóczi-kriptába a dóm bejáratánál vehetünk belépőjegyet. A dómtól északra, szintén a főter közepén van még két építmény. Az egyik az **Orbán-torony** (1628), ami eredetileg harangtoronyként szolgált. A közelmúltban panoptikumot alakítottak ki benne. A másik épület az **Állami Színház**. Az 1899-ben épült eklektikus épület helyén valamikor a városháza állt. A színház és a torony között nemrégiben zenélő szökőkutat építettek.

Az egész hatalmas főteret sétáló utcává alakították át a kilencvenes években Rudolf Schuster polgármestersége idején, aki ezután – talán éppen itteni tevékenysége következtében – köztársasági elnök lett.

A főtéren kívül a legfőbb látványosság a Rodostói-ház, annak az épületnek a mása, ami Rákóczi fejedelem ebédőháza volt Törökországban. Ez 1943-ban épült fel, amikor a II. világháború idején Kassa ismét Magyarországhoz tartozott. Az épület több berendezési tárgya eredeti. Az épület előtt áll a fejedelem 2006-ban készült szobra. A ház mögött van a Hóhérbástya, az egykori városfal egyetlen megmaradt része. A szomszédos, középkori Miklós-börtönbe szintén a Rákóczi- vagy Rodostói-házban válthatunk belépőt.

Az Európa kulturális fővárosa évad bizonyára sok kulturális programot tartogat. A rendezvények 2013 januárjában megkezdődtek. Az egyik első esemény volt, hogy teret neveztek el a kassai születésű, mára világhírűvé vált íróról, Márai Sándorról. Tervezik, hogy Kassa egyik magyar testvérvárosa, Miskolc is számos programmal csatlakozik. Ezek az események remélhetőleg pozitívan járulnak hozzá a mostanában javulni látszó szlovák-magyar kapcsolatokhoz. A kulturális évad aktuális eseményeiről a www.kosice2013.sk honlapról tájékozódhatunk. ■

Schuster het egész plein ingericht als wandelpromenade. Misschien is het wel om deze bijzondere stadsvernieuwingsprestatie dat hij later werd benoemd tot president van Slowakije.

Een andere belangrijke bezienswaardigheid is het Rodostóhuis. Dit is een nagebouwde kopie van het huis waarin Ferenc Rákóczi in Rodostó (het huidige Tekirdag in Turkije) de maaltijden gebruikte. Het pand is in 1943 gebouwd, in de periode waarin Kassa tijdelijk weer bij Hongarije was gevoegd. Diverse voorwerpen in dit denkhuys zijn authentiek en ko-

men uit het originele gebouw in Rodostó. Voor het huis staat een standbeeld van vorst Rákóczi, dat dateert van 2006. Achter het huis

staat het Beulenbastion, het enige deel van de oude stadsmuur dat is overgebleven. De naastgelegen middeleeuwse Miklós-gevangenis, genoemd naar een beruchte beul, is ook te bezichtigen. De kaartverkoop hiervoor gaat via het Rákóczi- of Rodostóhuis.

Nu Kassa Culturele Hoofdstad van Europa is, worden er het hele jaar door tal van activiteiten georganiseerd, waarvan wij in een volgend artikel een impressie geven. Begin dit jaar is er al een plein vernoemd naar de wereldberoemde Hongaarse schrijver Sándor Márai, geboren en getogen in Kassa (zie elders in dit nummer). Ook in Miskolc, de Hongaarse zusterstad van Kassa, worden dit seizoen extra evenementen georganiseerd. Hopelijk zullen al deze activiteiten een positieve bijdrage leveren aan een verdere goede verstandhouding tussen Slowakije en Hongarije. ■

Kassa, de Culturele hoofdstad van Europa, 2013 viert een heel jaar lang de universele waarden op het gebied van cultuur. De programmering deze zomer en herfst maakt het meer dan de moeite waard om vanuit Nederland of Hongarije naar deze Oost-Slowaakse stad af te reizen. Vanaf Budapest ben je met de trein (zie ook ons volgende artikel) in een paar uur in Kassa of Košice, de tweede stad van Slowakije, met als erfgoed interessante architectuur vanaf de Middeleeuwen. Het rijkgeschakeerde muziek- en theaterleven had er al veel te bieden maar omvat nu nog meer dan in andere jaren.

CULTUUR IN KOŠICE/KASSA

Van oudsher woonden hier Slowaken en Hongaren en de veelkleurigheid in het culturele leven in Kassa is mede bepaald door de variëteit van culturen. Ook hebben onder meer Joden, Lutheranen, Katholieken, Ruthenen en niet te vergeten de Roma, Duitsers en Tsjechen in Kassa gewoond en gewerkt. Deze multiculturele achtergrond is terug te vinden in de programmering van de Culturele Hoofdstad.

In theaters, parken, galleries en musea

Het Nationale theater uit de tijd dat Kassa nog tot Hongarije behoorde, is nog steeds een van de belangrijkste theaterpodia van de zeven theaters tellende stad. Hier en in de voor bezoekers gereed gemaakte parken en straten en nog acht culturele locaties zinderen de podia deze zomer en de rest van het jaar: De stad viert niet alleen op genoemde podia cultuur, maar overall, van academisch instituut

tot in de straat. Er zijn interessante presentaties in de twee filmhuizen en drie bibliotheken en geschiedenis, beeldende en hedendaagse kunst zijn vertegenwoordigd in zes geselecteerde galleries en de drie musea in Kassa, die voor het Cultuurjaar een facelift ondergingen.

Voor alle leeftijden en Journey of the unknown

Het festivaljaar Culturele Hoofdstad heeft veel kleinere festivals geïncorporeerd en een aantal nieuwe geïnitieerd. Er is aanbod voor alle leeftijden met competitie klassieke muziek voor o.a. jonge musici en het 12^e concours voor folklorenzang en o.a. een concerttour (die 60 steden aandoet), waarbij internationaal hedendaags werk wordt uitgevoerd door een orkest van muziekstudenten van het conservatorium in Kassa en andere plaatsen uit Slowakije. Daarnaast is er theater met ouderen, film van minderheidsgroepen en de **Journey of the unknown**. Ook is er een festival met onder meer Roma uit Slowakije en omliggende landen. Er zijn talloze cross-overs en satellietevenementen waarin naast traditioneel theater, straattheater, fotografie en nieuwe media evenementen met internationale individuele gasten, groepen en organisaties plaatsvinden, teveel om allemaal te noemen.

Literatuur in augustus en seminars

Nationale samenwerking met vijf Slowaakse steden initieerde andere projecten. Op Europees

niveau is o.a. het recent opgerichte Huis voor Europese literatuur in Kassa een uitwisseling aangegaan met Marseille waardoor nationale dichters buiten Midden-Europa in vertaling gelezen kunnen worden. Evenals dat voor Hongaarse literatuur het geval is, levert vertaling erkenning op voor de schrijvers en wordt het land van herkomst op de kaart gezet (datzelfde geldt natuurlijk voor het uitvoeren van nationale en Midden-Europese muziek). Internationale en Europese vakgroepen van kunsthistorici, acteurs, musici, media- en uitvoerende kunstenaars organiseren seminars in Kassa. En de wetenschappelijke en literaire lezingen over onder meer de in Kassa geboren Hongaarse schrijver Sándor Márai verrijken het programma.

Augustus, auteurslezingen

Tijdens de Zevende nacht van de literatuur vierde men op 15 mei in bijna twintig Europese steden de Europese literatuur. Bekende persoonlijkheden lezen teksten en stukken van hedendaagse Europese literatuur op niet-traditionele tijden en plaatsen. In Kassa is er Tsjechische, Slowaakse en buitenlandse Europese literatuur gelezen op elk half heel uur vanaf halfzeven 's morgens op plaatsen waar je als voetganger kon luisteren. De maand augustus staat in het teken van auteurslezingen als deel van Zomer in het park

Literaire 'Baedeker'

Wie liever zelf zijn weg zoekt, kan dat ook doen aan de hand

van de Duitstalige gids Košice – Kaschau Ein Reise und Lesebuch van de Slowaakse in Kassa geboren auteur Dušan Šimko. Deze is uitgegeven in het kader van de Culturele Hoofdstad. Zijn boek wordt geafficheerd als een literaire Baedeker-gids voor Kassa waarin naast Márai ook andere prominente schrijvers die in Kassa woonden of daar tijdelijk verbleven, de revue passeren.

Integratie en support van creativiteit

Er zijn dit jaar meer interessante publicaties verschenen in Kassa. De stad is de eerste Culturele Hoofdstad in Slowakije en dit beschouwt men als een mijlpaal. Men is in Kassa vanaf de benoeming in september 2008 begonnen met de voorbereiding van een indrukwekkend cultureel en wetenschappelijk programma, zoals de Hongaarse stad Pécs dat voor 2010 deed. Sommige initiatieven voor 2013 zijn in Kassa al in de afgelopen jaren in gang gezet met de bedoeling om die later verder uit te bouwen. Een voorbeeld hiervan is het Joodse festival Mazzel Tov, dat recht doet aan de geschiedenis van de stad.

In de prachtige catalogus licht Ján Sudzina, de directeur van de Culturele Hoofdstad Kassa, de slagzin **We support creativity** toe. Hij stelt dat 'nieuwe media een substantieel onderdeel vormen van de programmering en dat de verkiezing ertoe heeft geleid

Tekst Gerhild Tóth-van Rooij
Foto David Nijenhuis

dat er een vernieuwende cultu-
rele infrastructuur is gekomen
en dieper en meer omvattender
(academisch) onderzoek. In dat
klimaat zijn creatief begaafde
mensen aangetrokken die op
cultureel, wetenschappelijk en
andere gebieden hun talent heb-
ben ingezet waardoor tussen de
diverse gebieden bruggen zijn
geslagen en de creatieve econo-
mie een zorgvuldig voorbereide
impuls heeft gekregen die ook
de komende jaren zijn vruchten
zal afwerpen'.
De artistiek directeur Vladimír
Beskid licht de vijf programma-
tische hoofdlijnen toe: Laborato-
ry of Living culture, Open public
space, Kosice elements: light, wa-
ter and sound, Built on tradition
and roots en Travelling city. Hij
benadrukt dat het programma
voor iedereen is gemaakt en Kas-
sa als kosmopolitische stad een
nieuwe culturele hotspot vormt
in het Midden-Europa van de 21^e
eeuw. 'Er is ruimte voor commu-
nicatie tussen sociale, nationale,
religieuze groepen en diverse
gemeenschappen dankzij onder
meer de natuurlijke mobiliteit
van kunstenaars en cultureel on-
dernemerschap'.

**Programming Culturele
Hoofdstad**

Het programma
van Kassa doet
recht aan het
oorspronkelijke
initiatief voor de
Europese stad van
Cultuur, de voor-
loper van Cultu-
rele Hoofdstad
van Europa, zoals
de gevierde zan-
geres en politica
Melina Mercouri
dat voor ogen had.
Toen zij in 1983 minister van cul-
tuur was in Griekenland kreeg
cultuur daar niet dezelfde aan-
dacht als politiek en economie.
Zij zocht dertig jaar geleden als
creatieve persoonlijkheid al naar
een invalshoek om cultuur naar
een gelijkwaardig plan te tillen:
als lidstaten Europese cultuur
konden gaan promoten, zou dat
een aanzuigende werking heb-
ben op cultureel vlak en dat zou
afstralen op sociaal en econo-
misch vlak. Kassa heeft dat ook
waargemaakt. Het is de commu-
nicatie over en weer tussen deze
gebieden die de succesformule
vormt voor de Culturele Hoofd-
steden van Europa.

**Innovatieve 1e Triënnale
Contemporary Images**

Het idee van een Europese stad
van Cultuur, de voorloper van de
CHE werd in 1985 werkelijk-
heid en spreekt nu nog steeds
tot de verbeelding omdat het
werkt zoals voorzien. Culturele
hoofdsteden van Europa maken
initiatieven mogelijk die zonder
de eretitel niet vlot getrokken
zouden kunnen worden en die
mede bijdragen aan integratie
van en aandacht voor kunst en
cultuur in Europa. Bovenstaande
publicaties en uitwisselingen zijn
daarvan een voorbeeld en de
start van het innovatieve pro-
gramma met de eerste Triënnale
voor Contemporary Images dat
van 12 september tot 3 ok-
tober wordt gehou-
den, is dat ook. Het
onder de aandacht
brengen van 21^e
eeuwse visual
art en new
media in
vier ex-
posi-
ties

Orbán István - Urbanustoren

met nationale en internationale
kunstenaars is in meerdere opzi-
chten grensoverschrijdend.

Traditie naast vernieuwing
Juist door contemporaine expo-
sities naast traditionele expositie-
es en seminars met en over erf-
goed te zetten, is er in Kassa een
evenwicht tussen oud en nieuw.
Zonder de basis van de traditie,
de wortels van folklore zou de
nieuwe kunst in het lichtledige
zweven, en zonder vernieuwing
zou de oude kunst vastlopen en
verschrompelen. Door ze naast elkaar
te tonen of, als het muziek of
een combinatie van beeld en
geluid betreft, te laten horen,
schudt je toehoorders en luiste-

raars wakker. Misschien schudt je
ze wel door elkaar, maar je geeft
ze daarmee ook nieuwe impul-
sen. Niet alleen kunst, muziek en
literatuur maar de wereld en het
leven vragen om een voortdu-
ren herijken en afstemmen van
waarden. Dat geldt voor de toe-
hoorders, kijkers of lezers en de
musici, auteurs, spelers, filmers
en kunstenaars in gelijke mate.
Kunst en cultuur zijn bij uitstek
geschikt om het leven te ver-
rijken, inspiratie op te doen en
ook om met een andere, ver-
rijkte, blik het leven te bekijken.
Daardoor ontstaat ruimte voor
nieuwe oplossingen en wegen.
In deze tijd hoor je velen spre-
ken over kaalslag op cultureel
gebied. Maar het verschijnsel
cultuurhoofdstad laat zien dat
er heel veel mogelijk is.

**Cultuur beleven en kunst
genieten**

Hoe belangrijk cultuur is, be-
vestigt de Universele Verkla-
ring van de Rechten
van de Mens
waarin

sa biedt als Culturele Hoofdstad
van Europa meer dan anders
het recht op die vrije deelname
aan het culturele leven. Bijvoor-
beeld door gratis evenementen
in de openbare ruimte, culture-
le wandelingen en projecten in
de open lucht naast reguliere
programma's met nationale en
buitenlandse, ook prominente,
gastartiesten en gezelschappen.

Een jaar lang Sándor Márai

Een ster is Sándor Márai na zijn
abrupte dood (hij beëindigde
zijn leven in een hotelkamer) ge-
bleven. Het is opmerkelijk dat de
beroemde schrijver in Slowakije
nauwelijks geciteerd wordt en
zelfs relatief onbekend is. De Cul-
turele Hoofdstad 2013 brengt
daarin verandering door in okto-
ber een reeks evenementen te
houden onder de titel **Sándor Má-
rai: de hele wereld kent Kassa**.
Bij deze evenementen en pro-
jecten rond de schrijver zijn het
staatsballet en het operakoor
van het staatstheater uit Kassa
betrokken en ook de Staatsfil-
harmonie en een groot aantal
kunstenaars.
Kassa, de geboortestad van Má-
rai speelt een belangrijke rol in
zijn werk. De programmagids
van het festivaljaar citeert
Otto van Habsburg die zich
ooit liet ontvallen dat hij
de stad perfect kende
dankzij de boeken van
Sándor Márai. Mária
was een schrijver die
in staat was om per-
soonlijke achtergron-
den en geschiedenis
universeel te ver-
woorden. De lite-
raire schrijver heeft
daarmee voor een
deel de Hongaarse

en Slowaakse geschie-
denis, of beter de Midden-Euro-
pe se geschiedenis voor het voetli-
cht gebracht. De personages en
gebeurtenissen in zijn boeken
zijn vaak autobiografisch en
geven een direct beeld van de
gevoelens en trauma's uit zijn
eigen omgeving en leven, die
tegelijk symbolisch zijn voor het
leven van velen. Niet alleen voor
Kassa, maar ook voor Slowakije
zal deze verdieping veel herken-
ning brengen bij oudere genera-
ties. Daarnaast zal het jongeren
een beeld kunnen geven van de
geschiedenis van hun stad, hun
betrekkelijke jonge land en de
naveween van de oorlogen.
Het besef dat Márai Kassa voor

Most magyarul?

In de officiële programmagid-
sen, die in het Slowaaks en En-
gels op de website staan van het
festivaljaar, staan op vier plaat-
sen meldingen van (activiteiten
in het kader van het werk en
de persoon) Sándor Márai. De
redactie is met recht onder de
indruk van de bijzonder aantrek-
kelijke programmering en het
grote vertaalproject om Márai's
werk ook te ontsluiten voor de
(Slowaakse) inwoners van het
eenentwintigste-eeuwse Košice/
Kassa. 'De hele wereld kent
Košice' is het dit jaar hier ge-
bezigde adagio, en de hele we-
reld kent Sándor Márai... Maar
ja, ziet u wat ons is opgevallen
in nevenstaande artikeltjes? ■
(EVS)

de wereld ontsloot is een gro-
te erkenning van zijn talent en
heeft ervoor gezorgd dat men
in Slowakije nu ook uitgebeid
kennis kan gaan nemen van zijn
vertaalde boeken zoals wij dat in
Nederland al eerder konden. Je
kunt schrijvers pas recht doen als
je hun werken hebt kunnen le-
zen. Dat de Culturele Hoofdstad
hiertoe een aanzet heeft gege-
ven, laat eens temeer het belang
zien van de uitverkiezing door
Europa.

18-delige uitgave Márai

Het hele jaar 2013 wordt Sándor
Márai in Kassa geëerd als iemand
die eerst de landsgrenzen over-
schreed en daarna het continent
en die nog steeds grensover-
schrijdend is dankzij zijn boeken.
Zijn werk is al in vele talen verta-
ald en herdrukt en Márai hoort
mondiaal zelfs tot de populairste
schrijvers. Uitgeverij Kalligram is
inmiddels met steun van de Cul-
turele Hoofdstad bezig met een
18-delige reeks van Slowaakse
vertalingen van het werk van
Márai.

**Budapest Klezmer Band
op Mazzel Tov**

Van 18 en 22 juli wordt in Kassa
het **2e Festival van Joodse Cul-
tuur MAZZEL TOV** gehouden. Dit
is een van de initiatieven die zijn
ontwikkeld in het kader van de
Culturele Hoofdstad, maar al een
jaar eerder zijn gestart. Er zijn
dit jaar concerten in de genres
klezmer, jazz, klassiek en elekt-
ronische muziek met wereldbe-
roemde gasten o.a. het Avishai
Cohen Quintet, David Krakauer's
Klezmer, Madness, de Ween-

se cantor Shmuel Barzilai en de
meeslepende Budapest Klezmer
Band naast nationale musici, Mi-
chal Pal'ko en het enige Košice
klezmer ensemble, de Kaschauer
Klezmer Band.
De films van eerdere optredens
van de Budapest Klezmerband
op youtube zijn een teaser voor
wat deze groep te bieden heeft.
Deze ver buiten de landsgrenzen
geliefde band werkte o.a. samen
met het Liszt Ferenc Kameror-
kest uit Budapest waarmee het
in 1999 de Klezmer suite maak-
te. De band werkte ook samen
met het Ballet van Győr (Purim)
en maakte een reeks aanstekelij-
ke cd's en dvd's.
Het festival biedt veel Joods
cultureel erfgoed: films, work-
shops door kunstenaars, lezin-
gen, literatuur en rondleidingen
langs de Joodse architectuur
in Kassa (Košice) en Eperjes
(Prešov) en natuurlijk proeve-

A unique piece which will promote the idea of
Košice as an ECOC for a long time and also the name of
Košice-born Sándor Márai. The project is compiled in
such a way that its individual elements - artistic, musical
and literary - will also be presented individually. Sándor
Márai is definitely the most well-known Košice-born per-
son in the world. Despite that, in the cultural area of the
city and Slovakia he is still fairly unknown and a little-
cited persona. The works of Sándor Márai carry strong
biographical features. The city of his childhood - Košice
- plays such an important role in his works and is illus-
trated with such mastery that during his visit to Košice,
Otto von Habsburg said that he knows the city perfectly
thanks to Sándor Márai's books. Despite his fundamental
link with his birth city, Márai was a globe-trotter, living and
working in several European and overseas countries. The
project involves Košice State Theatre, Ballet, Košice State
Theatre, Opera, Choir, The State Philharmonic, Košice
artists such as Michael Kocáb, Ondrej Soth, Vladimír
Gudár, Peter Kováč, Milan Čorba, Peter Weiss, Jozef Čiller
and Zuzka Matrková.

Place: Košice State Theatre

Organizer: Slavonic Dance Theatre, Civic Association
Partners: Košice State Theatre, The Slovak State Philharmonic, Kassa,
Ministry of Culture of the Slovak Republic, Košice 2013, n.o.

PERSONALITIES

Sándor Márai: Košice 1900 – San Diego 1989

Real name Sándor Grosschmidt, a forgotten Košice writer. In recent years his work
(poems, short stories, autobiographical works) has been newly discovered, thanks to
collaboration with Košice 2013 and the Kalligram publishers, who are committed to
publishing for the first time in Slovak, a collection of contributions from the writer
by the end of 2013. Sándor Márai is one of the most important figures of European
Literature in the 20th century. In 1990, a year after his death, he received the highest
honour in Hungarian art – the Kossuth prize. In the German-speaking world, his
work is published in record-setting print runs. His literary style is compared with
the style of Thomas Mann. Košice plays an important part in his works and in his
hometown an elementary school and high school teaching in Hungarian language
are named after him.

LITERATURE

Real name Sándor Grosschmidt, a forgotten Košice writer. In recent years his work
(poems, short stories, autobiographical works) has been newly discovered, thanks to
collaboration with Košice 2013 and the Kalligram publishers, who are committed to
publishing for the first time in Slovak, a collection of contributions from the writer
by the end of 2013. Sándor Márai is one of the most important figures of European
Literature in the 20th century. In 1990, a year after his death, he received the highest
honour in Hungarian art – the Kossuth prize. In the German-speaking world, his
work is published in record-setting print runs. His literary style is compared with
the style of Thomas Mann. Košice plays an important part in his works and in his
hometown an elementary school and high school teaching in Hungarian language
are named after him.

rijen van populaire schotels.
Het kleurrijke festival is evenals
de vorige editie open voor ie-
dereen en speelt zich af in de
synagoge, het Centrum voor li-
teratuur, het poppentheater en
de oude stad.

**September Hongaarse
muziek en wijn**

Van 2 tot 14 september is het
wijnfestival van Kassa en start
ook het oudste orgelfestival van
Slowakije genoemd naar de or-
ganist Ivan Sokololi die als een
icoon gezien wordt. Er zijn gedu-
rende het jaar veel muziekstijlen
en genres te horen geweest. De
sacrale kunst en muziek werden
onder andere gebracht in de
domkerk gewijd aan de heilige
Erzsébet (Elisabeth). Er is veel fol-
klore te horen uit Slowakije en
omliggende landen, maar ook
uit bijvoorbeeld Taiwan en Span-
je. Nieuwe hedendaagse com-
posities zijn in première gegaan
en op 6 september staat in Kassa
in samenwerking met de Midden-
Europese Theaters een barok-
opera op de planken.
Op 8 september is onder de titel
Viering van de Hongaarse muziek
een etmaal Hongaarse muziek
te horen. De dag begint met
muziek voor kinderen, in het bij-

The publication, Košice – Kaschau. Ein Reise
– und Lesebuch, is a Literary Baedeker/“Literary guide
to Košice”, which is the city where the renowned writer
Sándor Márai and other prominent authors were born,
lived or just passed through. The guide's author is Dušan
Šimko, a well-known Slovak writer born in Košice and
living in Basel. His books are very successful in Slova-
kia and around Europe. This publication in German will
become the only guide of its kind on the market, even
outside the Slovak Republic, its nature as well as its con-
tent, and the well-known name of its author will make it
become the literary heritage of the European Capital of
Culture 2013, and not only in Košice. The guide repre-
sents Košice not only as a university and industrial city
but also as a city which, thanks to the European Capital
of Culture 2013 title, is discovering its literary character.

zonder folklore met composities
waarin gedichten van Hongaarse
dichters, hoofdzakelijk uit Slowa-
kije, voorkomen. Daarna zijn er
workshops en dans. Later op de
dag volgen meer folklore en
hoogtepunten uit de klassieke
muziek. Tot besluit zijn er blokken
met musical, operette en ope-
ra en aan het eind popmuziek
en solisten. Ook op dansgebied
wordt er aandacht geschonken
aan Hongaren, bijvoorbeeld op
de nieuwe dansdagen aan Fe-
renc Fehér.

Kassa als Culturele hoofdstad
van Europa 2013 biedt een rijk
cultuurpalet op vele gebieden
en met vele nationaliteiten. De
stad voegt zich daarmee in de
traditie van het voormalige Hon-
gaarse rijk waarin vele culturen
een plek hadden.

**Het programmaboek (186 pagina's)
van Kassa Culturele Hoofdstad van
Europa 2013 kunt u downloaden als
pdf. Ga daarvoor naar [www.most-
magyarul.nl](http://www.most-magyarul.nl) en klik op de betref-
fende link. Voor snelle, actuele pro-
gramma-informatie en toeristische
inlichtingen kunt u ook direct naar
www.visitkosice.eu/en. De site van
het festival is www.kosice2013.sk.**

**Onze tip: de maand oktober en met
name de beide herfstvakantieperi-
oden bieden interessante activitei-
ten en evenementen zoals het folklore-
programma Na košickej turni
op 13 oktober en de New Dance
Days van 24-27 oktober. Ook zijn er
in deze periode klassieke concerten
en een multidisciplinaire productie
rond Sándor Márai met ballet, ope-
ra, muziek en toneel. ■**

**What Kafka is to Prague,
Márai is to Košice**
January – December 2013

Košice-born Sándor Márai is a person who
crossed the borders of our country and continent via
his creations and ideas. His works have been translated
into many languages. The repeated reprinting of Márai's
works proves his literary popularity and ranks. Márai
amongst the top writers in the world. In his works, Márai
mainly refers to the burgher culture and life in his birth
city of Košice. Despite that, Slovak readers were hardly
aware of him. Kalligram publishers decided to change
this with the support of Košice 2013, n.o. and from 2010
to 2013 they will publish an eighteen volume selection
of his works. The following titles were published by 2013
with this project: Kniha byliniek (Book of Herbs), Zeml'
Zeml' (Memories of Hungary), Sviace zhony do tla (Im-
pends), Spoved mediana (Confessions of a Bourgeois),
Čuťára, Rácelv y Budline (Divorce in Buša), Baby, alebo
prvá láska (Baby, or First Love), Vzburceni (The Rebels),
Riv sv. Januária (Saint Januarius's blood), Hlas (The Voice),
Márga (Marge), Denníky I (Diaries I), Denníky II, (Diaries
II). In the capital of culture year 2013, the publishers are
planning to publish other famous works by Márai: Popla
(Reinforcements), Hviezdičie y Bozanie (Casanova in
Bozania), Sínobád sa vracia (Sínbad's Return), Publicis-
tika I. (Journalism I.), Publicisika II. (Journalism II.).

TREINTIPS

Over het spoor naar de cultuurhoofdstad

Rychlik (sneltrain) Bratislava - Zvolen - Košice nabij Rožnava
(In het Hongaars: Pozsony - Zólyom - Kassa - Rozsnyó)

Per spoor naar Košice/Kassa... Waarom ook niet? Hieronder laten wij u in het kort zien hoe een treinreis naar de Culturele hoofdstad eruit zou kunnen zien en wat voor mogelijkheden er bestaan op het gebied van treintickets. Wie na zo'n reis nog niet genoeg heeft van treinen kan ook nog mee met de Kindertrein: evenals in de heuvels van Budapest is er in Košice een smalspoorlijn, die grotendeels bemenst wordt door kinderen! Tot slot tipt onze auteur David Nijenhuis nog even een betaalbare en van redactiewege goed bevonden overnachtingsmogelijkheid in de Cultuurhoofdstad van Europa van 2013. Om het 'spoor' niet bijster te raken zullen wij in dit artikel verder de Slowaakse naam van de stad aanhouden.

Reizen per trein naar Košice is alles behalve saai. Wie onderweg wat van Tsjechië en Slowakije wil zien, pakt eerst de nachttrein Amsterdam-Praag en slaapt onderweg. Vanaf Praag reis je dan verder met de dagtrein naar Žilina (Zsolna) en vandaar naar Košice/Kassa. Je boekt online een SparNight naar Praag v.v. en via www.cd.cz, een SporTicket Praag-Žilina (en terug) en op www.slovakrail.sk een ticket Žilina-Košice v.v., totale kosten (met ligplaats) verkrijgbaar vanaf € 156.

Onze tip: betaalbare autotrein van Praag naar Oost-Slowakije

Een alternatief vanuit Praag is de dagtrein naar Bratislava en daar met de rechtstreekse dagtrein via Žilina of Zvolen naar Košice, (een overnachting in bijv. Brno, Břeclav of Bratislava is daarvoor noodzakelijk). Boek daarvoor via de treinreiswinkel of bij Deutsche Bahn (DB) een Europa-Spezial Emmerich-Košice (via Bratislava!). De Europa-Spezial naar Košice kan niet online worden geboekt, de SparNight en SporTicket wel. Bij het boeken van de Europa-Spezial is het belangrijk aan te geven via Bratislava te reizen, voor reizen via de andere Tsjechisch-Slowaakse grensovergangen kan de Europa-Spezial namelijk niet afgegeven worden.

Wie wat vroeger in Košice wil zijn, reist het beste met de Intercity naar Berlijn, daar met de EuroNight naar Bratislava en verder met een directe Intercity of sneltrain naar Košice.

Een Europa-Spezial NL-Bad Bentheim en Bad Bentheim-Košice (met ligwagengebruik) is verkrijgbaar vanaf € 144. Met de Europa-Spezial mag in Slowakije zowel via Žilina, als via Zvolen worden gereisd. Op de website van dit magazine staan nog wat alternatieven voor de echte treinreisfijnproever.

Autovlak - autotrein

Mocht u met de auto onderweg zijn en u ziet bij Praag bijv. baren op de weg: er rijden twee autotreinen (**autovlak**) tussen Praag en Košice, overdags de Ex 120/121 (Košican) en 'nachts de R 442/443 (Širava), die voor € 55,- de auto meeneemt en de bestuurder een ligplaats (CC 6) in laatstgenoemde trein aanbiedt (€ 20,- voor elke medepassagier), (prijs: juli 2013). Een opwaardering naar de 1e klas kan desgewenst voor de dagtrein bijbesteld worden. De afstand Amsterdam-Praag (880

km) is prima in 1 dag per auto te overbruggen, verder naar Košice is het echter nog een slordige 666 km, c.q. 9 uur rijden en 90 tot 100 euro aan benzine (met standaard middenklasser van 1 op 13). In de komende jaren is het nog deels langs provinciale wegen tuffen geblazen. De autotrein is om die reden en de relatief korte reistijd van 8-9 uur tamelijk geliefd en moet daarom tijdig vooraf worden besproken. Houd rekening met 1,5-2 weken verwerkingstijd! Kinderen t/m 6 reizen gratis mee, als ze geen eigen slaapplek wensen, een retour (max 60 dagen) is plm. 20-30% goedkoper dan 2 enkeltjes. Een toeslag voor opwaardering naar T3 of T2-slaapcabine (of een klasseverhoging voor de dagtrein) kan worden bijbesteld. Een auto hoger dan 1,60 m kost 4 tientjes extra, voertuigen hoger dan 2 meter kunnen helaas niet mee! Info Slowaakse spoorwegen: info@slovakrail.sk. Onze

Ontdek je plekje in Košice/Kassa

treinreisspecialist geeft u desgewenst graag nadere informatie over deze reismogelijkheden. Schrijf naar info@hongarijemagazine.nl.

Vanuit Košice een dagje Miskolc, of een weekendje Budapest?

Dat kan best! Vanuit Košice heeft u dan wel een vrij vroege verbinding en wat later op de avond komt u pas weer terug.

on, gelegen aan buslijn 18 of 3-4 minuten lopen naar Havlickova, (eindpunt van tram 2). Vanaf daar kun je met de bus naar de Kindertrein, of een wandeling van zo'n 20 minuten. Een kaartje voor de tram/bus kost 60 cent, (t/m 4 haltes 50 cent), maar er zijn ook dag- en weekabonnementen verkrijgbaar. Het centrum ligt met een paar stappen door het stadspark op loopafstand van het station.

Kindertrein van Košice

Vanuit Hongarije naar Košice zijn de tijdstippen iets 'Christelijker'. Een retourtje Košice-Miskolc v.v. kost € 6,50,- Košice-Budapest v.v. € 20,-. Deze retourtjes zijn 2 dagen geldig.

Overnachten in Košice

De mogelijkheden zijn legio. Via boekingsites zijn op eenvoudige wijze adressen te vinden en te boeken, van goedkoop tot prijzig met alles erop en eraan. Twee onderdakjes laat ik graag de revue passeren. Hotel Štadi-

Tegen het hoofdplein Hlavna aan (even de trambaan en de Štúrova oversteken) ligt Colosso Residence. Voor € 32,- huurt men een appartement met eigen sanitair, keuken en zithoek. 's Ochtends zet een vrij stevige gebouwde jongedame voor € 5,- een stevig ontbijt met koffie/thee en een glas vruchtensap voor je neer. Gelieve de dag/avond vooraf aan de recepti-niste of bureaumedewerkster kenbaar maken voor welk ontbijt u zou willen gaan.

De Katka-stoomlocomotief

Kindertrein

Na het ontbijt is het aan de kinderen u met de **Detská Historická Železnica** (de Historische kindertrein) een rit door de heuvels van de Čierna Hora van Čermel' naar Alpinka aan te bieden. De machinist (dit is wel een volwassene!) zet met een hakkepuf een klein nostalgisch stoomlokje, in beweging en trekt de U 36003, oftewel **Katka** in beweging (in Slowakije dragen motorwagens en loks elk een naam en worden ze in vakjargon ook zo genoemd).

De Katka voert u met scherpe bochten langs de bomen en het groen. In weekenden kan 4x per dag voor € 3,- op en neer worden gereisd. Tussen 3 juli en 30 augustus vervangt een diesellok de tractie om brandgevaar in de bossen te voorkomen. Voor vertrek en in de trein biedt een charmante scholiere u ansichtkaarten en snuisterijtjes aan voor een schappelijke prijs, om een deel van de kosten terug te verdienen. Neem wel een jas mee, de wagons zijn open. De

kindertrein rijdt elke zaterdag en zondag tot en met 3 november. ■

Meer info:
www.detskazeleznica.sk

Tekst & foto's
David Nijenhuis

Toerismespecial Hongarije Magazine 2013

Uitgeverij Hongarije Magazine heeft dit jaar voor de tweede keer een Toerismespecial uitgegeven. De editie van 2013 is reeds uitgedeeld op de Fiets- en wandelbeurs in februari en bevatte daartoe een tweetal wandel- en fietsverhalen. Verder werd de inhoud bepaald door toeristische organisaties die zich in dit nieuwe medium willen presenteren aan een deels

Toerismespecial 2013

bekend, maar ook deels nog onbekend publiek. De editie 2013 bevat artikelen over themawandelen in Budapest, het reisadviesbureau HunTravel, kuurvakanties met Poesta Reizen, Wandelen in de groene vallei en voor de wat jeugdige Hongarijeganger het Szigetfestival. De achterzijde is ingevuld door het vakantieoord Duna Résidence, dat inmiddels door Landal is opgenomen in zijn programmering. De special is meegezonden met het voorjaarsnummer van **Most Magyarul!** en ook alle nieuwe lezers krijgen hem er gedurende 2013 gratis bij. Maar ook worden de 6000 exemplaren van dit Nederlandstalige mini-Hongarije Magazine het gehele jaar gratis uitgedeeld bij evenementen, beurzen, concerten en gedistribueerd via de deelnemende organisaties en adverteerders. Als u in de editie van 2014 wilt meedoen, meldt u zich dan bij de uitgeverij, info@hongarijemagazine.nl of 023 539 1867. ■

Mindenkinek kell egy Kassa

'A szülővároshoz a viszonyunk az évekkel mind bensőségebb, bonyolultabb lesz. Az ember lassan elfelejt minden érzelmességet, s mint minden bensőséges kapcsolatban, nem érényeit vagy hibáit nézzük annak, aki fontos nekünk, hanem a tényt, hogy van. S ez, ahogy múlnak az évek, mindennél fontosabb. A szülővárosba idővel nem emlékeket jár halászni az ember, hanem visszakapni egy pillanatra ez ingó, örökké változó életben és világban a biztonság érzetét.'

(Márai Sándor: A kassai bombák)

Írta: Csonka Kis Andrea
Vertaling: Edwin van Schie
Foto: David Nijenhuis

2010-ben nem csak Magyarország, de az egész kontinens figyelme Pécs felé, Európa kulturális fővárosa felé irányult. A megtisztelő címet 2013-ban ismét egy magyar vonatkozású város, Kassa nyerte el. Annak ellenére, hogy a történelmi Magyarország részét képező város mára már csak elenyésző számú magyar nemzetiségű lakosnak ad otthont, mégis kedvelt úti célja a rövid kulturális kirándulásokra éhező magyar turistáknak. Minek köszönheti Kassa népszerűségét? A kassai dómnak, a Szt. Mihály-kápolnának, a lenyűgöző nemesi palotáknak, a jellegzetes 19. századi polgári házaknak vagy az itt fellelhető számtalan múzeumnak? Valóban a műemlékek, az épületek a legvonzóbbak ebben a csodálatos városban vagy ennél többről van szó?

Az elmúlt évezred során több híres magyar, szlovák és cseh név is összefonódott Kassa városáéval. A legismertebbek közülük: a Kassai dóm névadója, **Szent Erzsébet**; a dalnok, **Tinódi Lantos Sebestyén**; az erdélyi fejedelmek, **Bocskai István** és **II. Rákóczy Ferenc**; nyelvújító **Kazinczy**; a szlovák író, **Jonás Záborský**; a cseh muzeológus, **Josef Polák** és a jelentős nemzetközi sikereket elért író, **Márai Sándor**. Talán mi magyarok azért látogatunk Kassára, hogy híres szülőtteink szellemiségével találkozzunk? Hogy jobban megértsük őket? Hogy átjárjon minket is az, ami őket megihlette, ami őket naggyá tette?

Magyar íróink közül talán a legjelentősebb nemzetközi elismertséget kivívó Márai Sándor, a **Gyertyák csonkig égne**k, a **Füveskönyv** és az **Egy polgár vallomásai** című könyvek szerzője is, mint már említettük, Kassa szülőtte. Az egyik legkalandosabb életutat bejárta szerzőnk 1900-ban született egy polgári család gyermekeként. Már a harminc éves korára bejárta Európát, nemzetközi ismertségre tett szert és a magyar olvasóközönség korának legjobbjai közé sorolta. De a 20. század politikai viharai őt sem kímélték, 1948-ban, első sorban bolsevik-ellenessége miatt el kellett hagynia az országot, haláláig (1989) Európában és az Egyesült Államokban élt. Mint minden 'disszidens', ő is a tiltólistára került: személyét, műveit módszeresen kiiktatták a magyar irodalmi életből, oktatásból. Haláláig nem térhetett vissza szülőföldjére.

Márai életében és életművében (a fent említett műveiben is) szülővárosa mindvégig központi helyet foglal el, mondhatni értékrendjének mércévé vált. Kassán nőtt fel, itt tanulta az életet, és a világ bármely tájára is vetődött, azt a kassai élményein keresztül szemlélte. Az írásaiban gyakran elő-előbukkanó **Örök Város** egy idealizált

A 16. oldalon folytatjuk

"De relatíve met je geboortestad wordt met de jaren steeds **in-niger en ingewikkelder**. Je vergeet langzamerhand alle **gevoeligheden en zoals bij elke intieme relatie, zie je niet de goede of slechte eigenschappen van iemand die belangrijk voor je is, maar alleen het feit dat die persoon er is**. En dat wordt met het **voorbijgaan van de jaren het allerbelangrijkste**. Na verloop van tijd **zoek je in je geboortestad niet meer naar herinneringen, maar naar, in dit wankelende bestaan en de steeds veranderende wereld, even weer het gevoel van geborgenheid**."

(Márai Sándor: A kassai bombák)

Iedereen heeft een 'Kassa' nodig!

In 2010 was niet alleen in Hongarije, maar ook in heel Europa alle aandacht gericht op Pécs, de Europese hoofdstad van cultuur. In 2013 is deze eervolle titel andermaal een stad met Hongaarse achtergrond te beurt gevallen, namelijk Kassa (Košice).

Al wonen er in de stad die ooit deel uit maakte van het historische Hongarije, nog

maar amper Hongaren, toch zijn er veel Hongaarse toeristen die graag een bezoekje brengen aan Kassa om zich te laven aan de vele cultuur. Maar, waarom heeft Kassa zijn populariteit te danken? Aan de domkerk, de Sint Michaelskapel, de schitterende aristocratische paleizen, de karakteristieke 19e-eeuwse patriciërshuizen of aan de talrijke musea? Zijn het eigenlijk wel de monumentale gebouwen van Kassa, die de meeste aantrekkingskracht uitoefenen op de bezoeker of is er meer aan de hand?

Er zijn verscheidene grote namen uit de geschiedenis van de afgelopen duizend jaar met de stad Kassa verbonden. De bekendste zijn de heilige **Erzsébet** (Elisabeth) aan wie de kathedraal is gewijd, troubadour **Sebestyén Tinódi Lantos**, de Transsylvanische vorsten **István Bocskai** en **Ferenc Rákóczy II**, de Hongaarse taalvernieuwer **Ferenc Kazinczy**, de Slowaakse schrijver **Jonás Záborský**, de Tsjechische museoloog **Josef Polák** en natuurlijk **Sándor Márai**, de internationaal gevierde Hongaarse schrijver. Misschien gaan wel zoveel Hongaren naar Kassa om er oog in oog te staan met de geest van hun beroemde landgenoten... Wie weet, willen zij zo beter tot hen doordringen of proberen ze daar te voelen wat hen inspireerde, wat hen groot maakte...

Sándor Márai, de auteur van **Gloed, Bekenissen van een burger** en het niet in het Nederlands vertaalde **Kruidenboek**, leidde een hoogst turbulent leven dat werd gekenmerkt door talloze avonturen en omzwervingen. Hij werd in 1900 in Kassa geboren in een gegoede burgerlijke familie, had als dertiger al heel Europa doorkruist en internationaal naam gemaakt en werd in de jaren dertig door het Hongaarse publiek al beschouwd als een van de beste schrijvers van zijn tijd. Maar ook hij werd uiteindelijk slachtoffer van de politieke omstandigheden van de twintigste eeuw. Op grond van met name zijn verzet tegen het bolsjewistische communisme moest hij in 1948 Hongarije verlaten en woonde hij tot zijn dood in 1989 elders in Europa en in de Verenigde Staten. Als 'dissident' stond hij op de zwarte lijst en zowel zijn persoon als zijn werken werden systematisch uit de Hongaarse literaire an-

világ, a letúnt gyerekkor képe, ahová előbb-utóbb minden felnőtt menthetetlenül visszavágyik. Ezt a viszont fejzei ki **Kassán** című versében:

Szigorú, emlékeztető
A halottakkal tegező
Az élőkkel vigasztaló
Büszke és egyedülvaló
Kirándulás is, végzet is –
Itt kezdtem, s tán itt végzem is.

Márai igazi Kassa élményét talán akkor tudjuk teljes mértékben megérteni, ha szembeállítjuk az egyik külföldön írt versével, a **Halotti beszéddel**. Ez a temetésekkel elhangzó műfaj megfelelően tükrözi a külföldi, idegen világhoz való viszonyát. Önkéntes száműzetése első éveinek egyikében, 1950-ben írta, amikor még az otthon emlékét nem homályosította el az idő. Külföldön hirtelen másként látja sorsát, a veszteség okozta magány lebénítja. A barátok és a bizalom hiánya, a folyamatosan változó körülmények hatására megérti elszigeteltségét, saját korábbi életének külföldi értéktelenségét.

Emlékeink szétesnek, mint a régi szövetek... [...]
Túrd, hogy ember nem vagy ott, csak osztályidegen!
Túrd, hogy ember nem vagy itt, csak szám egy képletben!
Túrd, hogy Isten tűri ezt, s a vad tajtékos ég!
Nem kell villámot gyújtani, hasznos a bölcsesség...
Mosolyogj, mikor a pribék kitépi nyelvedet.
Köszönd a koporsóban is, ha van, ki eltemet.
Őrizd eszelősen néhány jelződet, álmodat,
S ne mukkanj, mikor a boss megszámolja fogad!
Szorongasd még rongyaid, a bugyrodát, szegény
Emlékeid: egy hajfűrtöt, fényképet, költeményt...
Mert ez maradt. [...]

Tehát mi is jelentett Márainak Kassa? Nemcsak az elvesztett otthont, nemcsak az emlékeket, hanem a saját régi személyiségét is, amit nehéz megőrizni a szülőháza elhagyása után. A gyermekkor alatt felépített értékrendet, amely külföldön jelentőségét veszti, értéktelen lesz. Talán ezért is szeretjük annyira Márai Sándort és az ő Kassáját, mert arra tanít, hogy hogyan őrizhetjük meg önmagunkat külföldön is: válasszunk egy pontot régi életünkben, ami emlékeztet arra, hogy honnan jöttünk, hogy kik vagyunk, és így talán könnyebben megtaláljuk, hogy merre is tartunk. ■

nalen en lesboeken geschrapt. Hij mocht tot aan zijn dood niet terug naar Hongarije.

In Márai's leven en literaire oeuvre (ook in de bovengenoemde titels) neemt zijn geboortestad een belangrijke plaats in en vormt de maatstaf voor zijn waardenstelsel. Sándor Márai werd in Kassa geboren, hij groeide er op en waar hij ook op de wijde wereld terecht kwam, alles bezag hij vanuit zijn eigen ervaringen in Kassa. In zijn werken heeft Márai het vaak over de 'eeuwige stad', een ideaalbeeld van de wereld, vervlogen beelden uit zijn kinderjaren, beelden waar iedere volwassene vroeger of later onontkoombaar naar terug verlangt. De terugverlangen komt tot uitdrukking in zijn gedicht **In Kassa**:

Een tocht en eindpunt tegelijk
streng, vermanend
met de doden op goede voet
de levenden tot troost
trots en uniek.
Hier begon mijn leven en hier eindigt het wellicht.

Je kunt misschien pas echt begrijpen wat Márai voelde voor Kassa, als je zijn gedicht **Grafrede** leest. Hij schreef het in het buitenland en gaf er zijn ervaringen in weer als mens in een voor hem vreemde, buitenlandse wereld. Hij schreef het in 1950, in een van de eerste jaren van zijn zelfgekozen ballingschap, toen de herinnering aan thuis nog niet zo was vervaagd door de tijd. In het buitenland ziet hij zich plotseling geconfronteerd met een ander leven, een ander lot, het verlies maakt hem eenzaam en snoert hem de mond. Hij mist zijn vrienden, hij mist vertrouwen. Door de voortdurend wisselende gebeurtenissen ziet hij in dat hij in een isolement zit, hij is ontheemd en heeft in het buitenland niets meer aan zijn eerdere levenservaringen.

Onze herinneringen vallen uiteen, als oude lappen [...]
Accepteer, dat je daar geen mens bent, maar een klassenvijand!
Accepteer, dat je hier geen mens bent, maar slechts een nummertje in een reeks!
Accepteer, dat God dit accepteert, en ook de boze hemel!
Je hoeft het licht niet aan te doen, wijsheid verlicht...
Lach, als de beulsknechten je tong uittrekken,
Bedank, ook vanuit de doodskist, degene, die jou begraaft.
Koester je taal en je dromen,
En geef geen kik, als de baas je tanden telt,
Klamp je vast aan je lompen, je plunjezak en die paar herinneringen:
Een plukje haar, een foto, een gedicht, want meer heb je niet.

Wat betekent Kassa dus voor Márai? Niet louter het verloren vaderland, niet louter herinneringen aan vroeger, maar het is vooral zijn eigen oude persoonlijkheid, die hij slechts met moeite kan bewaren, nadat hij zijn vaderland heeft verlaten. De waarden waarmee hij is opgegroeid, blijken in het buitenland onbelangrijk, waardeloos... Misschien is dit het waarom velen houden van Sándor Márai en zijn Kassa: Márai laat je zien hoe je jezelf kunt blijven in een vreemde land: neem een punt in je vroegere leven, dat laat zien waar je vandaan komt en wie je bent en dan is het misschien gemakkelijker om te bepalen waar je naar toe wil. ■

Eseménynaptár · Agenda

Jordán Tamás és Alföldi Róbert Az utolsó óra c. színdarabjukat játsszák Amszterdamban

Az Amszterdami Magyar Szalon bemutatja a a Városi Színház és a Rózsavölgyi Szalon produkciójában Mark St Germain Az utolsó óra (Freud's last session) című színművét, mely a Broadwayn már néhány éve nagy sikerrel fut. Magyarul a hazai színháztörténelem két jelenidejű ikonja, a Nemzeti Színház öt éve leköszönt direktora, Jordán Tamás, illetve a teátrum éléről nemrég távozó Alföldi Róbert vitte színpadra. A fordítás Ungvári Tamás munkája. A darab középpontjában a világhíru pszichoanalitikus, Sigmund Freud áll. Londoni otthonába látogatóba érkezik egy kevésbé híres fiatal professzor, Clive Staples Lewis, aki korábbi könyvében nevetségessé tette az idos lélekbúvár.

Színház a Magyar szalonban

Két szakember. Az egyik legenda. A másik talán lesz. Fialat és idos. Két generáció. Két felelos értelmiségi egy nehéz, fájdalmas és zurzavaros történelmi pillanatban. Nehéz és fájdalmas helyzetekben. Találkoznak és beszélnek egymással. Beszélgetnek. A világról és az életrol, tettekról és ideákról. Arról, hogy mi az, hogy "felelos értelmiség". A két ember diskurzusa éppen aznap veszi kezdetét, amikor Anglia belép a második világháborúba.

A bemutató elozményéhez tartozik, hogy az Amszterdami Magyar Szalon legnagyobb örömére nemcsak a közönség mutatott kiugró érdeklodést Jordán Tamás tavaszi vendégjátéka iránt, hanem maga a művész is annyira jól érezte magát nálunk, hogy szívesen tér vissza Amszterdamba, ezúttal egy másik darabbal, Alföldi Róbert társaságában. A színművet próbaképpen, tekintettel a korábbi sikerre, egy nagyobb közönséget befogadó helyszínen, a Nes színházban mutatjuk be, az esetleges holland (idegennyelvű) vendégekre számítva angol nyelvű feliratozással. Hogyan tovább? Nos, terveink máris vannak, érdeklodés esetén a folytatás a Magyar Szalon egyre népesebb, egyre lelkesebb csapatán nem fog múlni... A jegyek elovételben € 18,- a helyszínen € 22-ért vásárolhatók! Elovételi jegyvásárlás július 24-étől a színház honlapján: www.comedytheater.nl ■

A fotón: Alföldi Róbert, Jordán Tamás a Rozsavölgyi szalonban

Freud's last session in het Hongaars in Amsterdam

Eind september brengt de Hongaarse Salon Amsterdam een theaterproductie die qua lokatie, het verwachte bezoekersaantal en de toegangsprijs een afwijking vormt van de normale programmering. Met naar verluidt veel succes heeft in april j.l. Tamás Jordán, theaterdirecteur en acteur uit Budapest, in de Hongaarse Salon een onemanshow gegeven. In nummer 62 van dit magazine stond een kort verslag van van deze onderhoudende causerie. De Hongaarse Salon organiseert maandelijks een Hongaarse culturele zondagmiddag. Naast lezingen worden er films vertoond en is er soms een intiem concertje. De salon vond tot nu toe steeds onderdak in het Goethe-instituut aan de Herengracht in Amsterdam.

Als seizoensoening komt Tamás Jordán weer terug, dit keer met zijn theatercompaan Róbert Alföldi, die evenals hijzelf, jarenlang artistiek leider was van het Nemzeti Színház, het nationale Theater te Budapest, tot hij om, zo wordt geschreven en beweerd, politieke redenen het veld moest ruimen.

Toneel bij de Hongaarse salon

Het tweetal rastheatermakers brengen het stuk Freud's last session (van Mark St Germain) in Hongaarse vertaling. Het is oorspronkelijk een Engelstalig toneelstuk dat al enkele jaren succes heeft op off-Broadway. 'Az utolsó óra', zoals het stuk in het Hongaars heet, speelt voor uitverkochte zalen in in Budapest.

Het verhaal gaat als volgt: "In 1939 krijgt de ernstig zieke 83-jarige Sigmund Freud in Londen bezoek van een jonge professor, Clive Staples Lewis, die eerder in een boek de oude psychoanalyticus belachelijk had gemaakt. Twee wetenschappers komen bij elkaar, de eerste een legende, de andere een legende in wording. Een oude man en een jonge man. Twee generaties, twee verantwoordelijke intellectuelen op een moeilijk, pijnlijk en verwarrend moment in de geschiedenis, hebben een ontmoeting en gaan een gesprek aan over de wereld en het leven, over daden en idealen, over religie en wetenschap, over de verantwoordelijkheid van intellectuelen. Het gesprek tussen de twee mannen begint op de dag waarop Engeland Duitsland de oorlog verklaart."

Ofwel, de dag waarop het vrije westen besluit dat er een eind moet komen aan het fascisme... Misschien onbedoeld door de schrijver en de makers, maar deze beschrijving doet mij denken aan een Márai-achtige setting en een Márai-thema... We zijn benieuwd. Wie het Hongaars niet machtig is, kan het stuk volgen middels een Engelstalige boventiteling.

De voorstelling is op zondagmiddag 29 september om 14.45 u. in het Comedy Theater in de Nes, Nes 110, 1012 KE Amsterdam. In de voorverkoop kosten de € 18,-, ter plaatse € 22,-. De voorverkoop start op 24 juli en geschiedt via de website van het theater: www.comedytheater.nl ■

Tegenwoordig heeft elke stad en elk dorp wel een festival, cultuurdag of andere lokale feesten om toeristen en dagjesmensen te verleiden tot een bezoekje. Heel bekend zijn bij voorbeeld het Bloemencorso van Debrecen, het festival **Művészetek völgye (Vallei der kunsten)** in het Hoogland van het Balatonmeer of het Uienfestival in Makó, maar ook lokale evenementen als de Szemesi napok in Balatonszemes, het Annabal in Balatonfüred en de massale Vissoepkookwedstrijd van Baja winnen aan populariteit. Voor jongeren zijn er diverse grote popfestivals als Sziget en Balaton Sound.

In dit artikelje geven wij een overzicht van een aantal leuke evenementen in Noord-Hongarije die jaarlijks plaatsvinden in juli en augustus. De informatie geldt in principe dus ook voor volgende jaren. U kunt dan middels de genoemde websites zelf even checken wanneer het evenement precies plaatsvindt.

Zomerevenementen in Noord-Hongarije

Festivals, folklore en feesten

Als u door de voorgaande artikelen over de stad Košice/Kassa zin heeft gekregen in een tripje naar het noorden, kunt u een bezoekje aan de Cultuurhoofdstad 2013 wellicht combineren met een of meer van onderstaande evenementen in Noord-Hongarije. De meeste worden georganiseerd in plaatsen die ook zeer de moeite waard zijn vanwege bijzondere natuur, fraaie architectuur of authentieke volkskunst en folklore. Alle reden dus om eens langs te gaan bij zo'n festival.

Matyóbruiloft

Szentistván

Aggtelek en Jósavafő

De grootste bezienswaardigheid in Noord-Hongarije wordt gevormd door de druipsteengrotten van Aggtelek en de Slovaakse Karst (Domica). Dit complex staat al sinds 1995 op de lijst van Werelderfgoed. Naast een paar kleine ingangen, zijn er aan Hongaarse zijde twee grote ingangen, in Aggtelek en in Jósavafő. In het complex, waar een temperatuur heerst van 10° C, kun je deelnemen aan verschillende rondwandelingen. De bekendste is de tocht vanuit Aggtelek van een uur. De totale lengte van alle

begaanbare routes is maar liefst 25 km, hetgeen voor dit deel van de wereld een record is. In het grottencomplex worden geregeld concerten georganiseerd, die vanwege de goede akoestiek een ware lust voor het oor zijn. De Kúriastal in Jósavafő vormt het middelpunt van een kudde van tweehonderd huculs, een ras van kleine, wilde bergpaarden. U vindt veel informatie op de uitgebreide website van het Nationale Park Aggtelek: www.anp.hu. Op 17 en 18 augustus vinden hier de Hucul-paardendagen plaats.

Miskolc en omgeving

Wat zuidelijker, nabij de stad Miskolc liggen tal van dorpen met fraaie middeleeuwse kerkjes: Rudabánya, Szalonna, Boldva. Miskolc zelf is wellicht niet superinteressant, maar een paar bezienswaardigheden in de onmiddellijke omgeving zijn wel de moeite waard. Rijdend vanuit het Bükkgebergte komt u eerst bij Lillafüred. Hier staat het Hotel Palota (Paleis-hotel) dat dateert van het Interbellum. Het is een goed uitgangspunt voor een wandeling naar de nabijgelegen waterval

Szalajka, een roeitochtje op het Hámormeer of een bezoek aan de druipsteengrot Szent István en de kalktufsteengrot Anna. Er is hier ook een smalspoortrein. Verder op de weg naar Miskolc ligt de Burcht van Diósgyőr, die in de 14e en 15e eeuw de verblijfplaats vormde voor de geminninnen van de Hongaarse koningen. Tegenwoordig is de burcht het toneel voor festivals als het Middeleeuws Gekraakel op 17-18 augustus, folkloristische festiviteiten, muziekfestivals en theatervoorstellingen. Alle info is te vinden op de website www.diosgyorivar.com. Een aanrader:

de stad Miskolc biedt in de zomer prachtige operavoorstellingen in de openlucht www.operafesztival.hu.

Grotbad Miskolctapolca

Aan de andere kant van Miskolc ligt Miskolctapolca. Het woord tapolca is van Slavische origine en betekent warmwaterbron. Je vindt hier dan ook een bijzonder groot zwembadcomplex met diverse baden en een openluchtbad. Zeer de moeite waard is het nabijgelegen grottenbad, waarover wij al eerder schreven (MM 47 (2009) en Toerisme Special 2013). Zie ook www.barlangfurdo.hu.

Tokajer wijnen

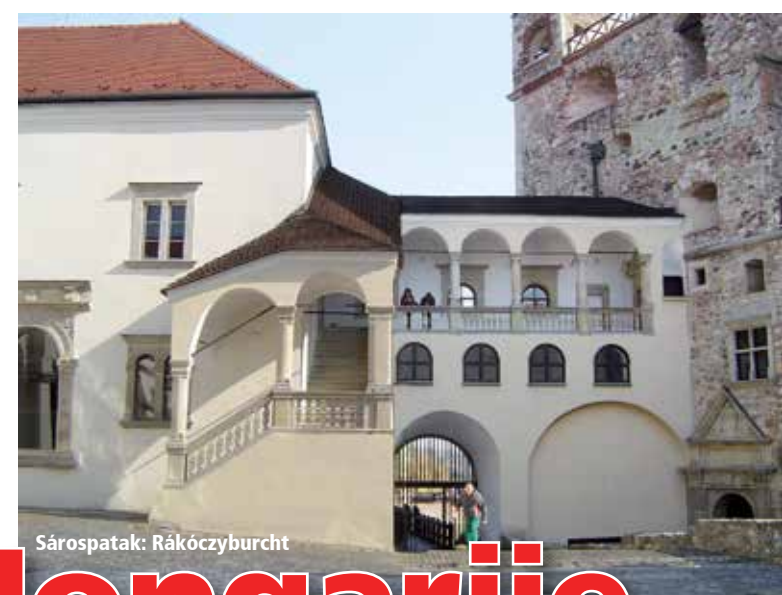
Als u vanuit Miskolc naar het oosten rijdt is de befaamde wijnregio van Tokaj natuurlijk een verplichte stop! De overheerlijke Tokajer aszú wordt al eeuwenlang geroemd als **Koning der wijnen en de wijn van de koningen**. Tokaj heeft nog meer wijnen (Hárslevelű, Furmint en Szamorodni) en ook de wijnen uit andere plaatsen in de streek Zemplén (Tállya, Mád, Toksva) mogen het predikaat Tokajerwijn voeren. Ook de nabijgelegen Slovaakse wijnen worden wel Tokajerwijn genoemd, al is er over het recht om die naam te voeren regelmatig gesteggel geweest tussen beide landen...

Zemplénfestival in en rondom Sárospatak

Aan het noordoostelijke eindpunt van Hongarije ligt de stad Sárospatak. Er zijn hier diverse (cultuur)historisch bijzondere monumenten zoals de burcht van Rákóczi en de kerk. Ook moderne bouwkunst is hier te bewonderen: verscheidene gebouwen zijn ontworpen door Imre Makovecz (zie MM 57). Op 9 en 10 augustus vindt in Sárospatak en in dorpen in de omgeving het Zemplénfestival plaats. Dit festival biedt tegenwoordig behalve klassieke muziek ook allerlei culturele en

kun je als bezoeker tegen (voor Westeuropese begrippen alleszins bescheiden prijs) deelnemen (5000 Ft.). Het centrum van Matyóföld is Mezőkövesd. Hier zijn het hele jaar allerlei activiteiten, maar het belangrijkste zomerevenement is het Folklorefestival Matyóföld, een internationaal volksdansfestival waar behalve Hongaarse dansgroepen ook allerlei buitenlandse deelnemers optreden. Dit jaar valt het dansfestival in het weekend van 2-4 augustus. Ook de stad Gyöngyös heeft van 5-11 augustus een groot internationaal volksdansfestival.

Sárospatak: Rákóczyburcht

gastronomische evenementen (www.zemplenfestival.hu).

Bruiloft in Szentistván

Als u van Miskolc in westelijke richting rijdt, komt u in de etnografisch bijzondere regio Matyóföld. Hier liggen de plaatsen Mezőkövesd, Szentistván en Tard. Dit magazine heeft in eerdere nummers al artikelen gewijd aan deze regio (de laatste keer in nummer 58, voorjaar 2012), dus we houden het nu alleen op het belangrijkste evenement. In het eerste weekend van augustus (dit jaar 3 augustus) vindt in Szentistván jaarlijks een traditionele bruiloft met optocht plaats, die afgesloten wordt met een feestelijke en copieuze maaltijd. Aan het avondprogramma met maaltijd

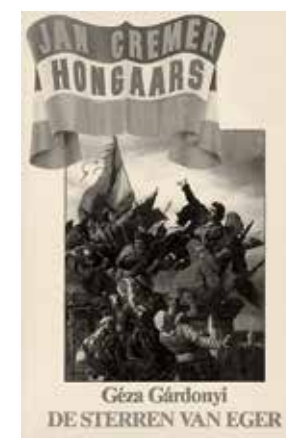
Eger

De bekendste stad voor toeristen in Noord-Hongarije is Eger. De stad is bekend om zijn monumenten, de burcht, de wijnen (**Egri bikavér** of Stierenbloed!) en het thermaalbad. Ook hier is in de zomer van alles te doen. Het Kaláka Festival, dat 32 jaar lang in de Burcht van Diósgyőr plaatsvond, wordt sinds vorig jaar in de burcht van Eger gehouden en biedt een keur aan geweldige Hongaarse volksmuziek. De burcht van Eger speelt een belangrijke rol in de geschiedenis van Hongarije omdat er in 1552 lange tijd weerstand werd geboden tegen het Turkse leger. Deze gebeurtenis is vereeuwigd in de bij Hongaren zeer geliefde roman **Sterren van Eger** van schrijver **Géza Gárdonyi**, die elke

Hongaarse scholier heeft gelezen. De burcht behoort elk jaar tot de drie drukstbezochte musea van Hongarije! Overigens wordt dit jaar op meerdere plaatsen in Hongarije herdacht dat de schrijver Gárdonyi 150 jaar geleden is overleden. In Gárdony aan het Velencemeer zijn speciale activiteiten en natuurlijk is Eger volop in de ban van de auteur die de stad vereeuwigde. Zo worden er van 15 tot 20 augustus onder de naam **Történelmi vigasságok** (Historische feesten) burchtspele gehouden en zijn er in juli en augustus speciale rondleidingen in de burcht met extra aandacht voor elementen uit het boek (www.egrivar.hu). En dan is er natuurlijk nog 20 augustus: de nationale feestdag

gewijd aan de Heilige koning István. Op deze dag ligt het openbare leven op zijn gat en zijn er overal grote en kleinere festiviteiten, concerten en vuurwerkshows!

Abkarovits Endre

Szentistváni lakodalmom, 2013. augustus 3.

A lagzi kezdete és a vendégek fogadása 15.00-tól 16 óráig a Lányosháznál (Tájház, Rákóczi út 16.sz). Lakodalmos játékok, Kisbokrétás gyermekcsoport, vőfélypálcafűzés
17.00 Ünnepi mise
kb. 17.30-tól 18.30-ig lakodalmi menet
18.30 Érkezés a Fiúsházhoz (szabadidő park)
19.30 Vacsora (tyúkhusleves, főtt hús, töltött káposzta, sütemény)
lakodalmos játékok (legénybúcsú, nyoszolyavivés, hérész)
24.00 Menyecske-tánc, Mulatás hajnalig

Jegyek válthatók:

Elővételen a Művelődési Házban
Ára: 5000 Ft/fő. Gyerekjegy (14 éves korig): 2.500 Ft/fő
Felügyelt parkolási lehetőség és a vendégeknek büfé a Fiúsháznál
Információ: tel. 49/ 438-105, 49/438-104, 06-30-830-1848
bajjudit@windowslive.com szkultinfo@szentistvan.hu

www.szentistvan.hu

Bruiloftsspelen Szentistván, 3 augustus 2013

15-16 u. Ontvangst gasten en start evenement bij het 'meisjeshuis' (Lányosház), locatie Tájház/Dorpsmuseumhuis, Rákóczi út 16. Bruiloftsgebruiken en volksdansoptreden door kinderdansgroep Kisbokrétá
17.00 Feestelijke heilige mis, van plm. 17.30 tot 18.30: optocht bruidstoet
18.30 Aankomst bij het 'jongenshuis' (Fiúsház), locatie recreatiepark
19.30 Bruidsmal, bestaande uit kippensoep, gekookt rundvlees, gevulde kool, gebak en bruiloftsgebruiken
24.00 Dansen met de bruid, en feest tot in de kleine uurtjes

Kaartverkoop:

Voorverkoop bij het Cultuurcentrum/Művelődési Ház
Prijs: 5000 Ft. p.p. (kinderen t/m 13 jaar half geld)
Bewaakte parkeerplaats. Bij het Dorpsmuseum zijn hapjes en drankjes verkrijgbaar. Meer info: zie hiernaast.

L'HUILLIER-COBURG-KASTÉLY

Edelény a Borsod megyei Bódva-völgy kapuja. Az 1299-es alapítású kis falu, később mezőváros ma 11.000 lakosú kisváros. Már az alsó-paleolitikum időszakából találtak úgynevezett kavicsiparhoz tartozó eszközöket a Kisakácosban, melynek korát 400-200 ezer év körül valószínűsítik. A város központjában a Bódva folyó holtága öleli körül a felújított, szép kora barokk kastélyt.

Almos, lomha nyári délutánokon, mikor a falu zaját megszürtte a víz és a kastély körüli park, jó volt játszani a kastély titkos zugai-ban és a környékén. Minden gyereknek volt kedvenc helye: a díszudvar tamariszkuszbokrai, a sportpályát övező bokrok és fák, a köszinpad, vagy mögötte, az elvadult Bódva-parti rejtett tisztások. A kastély olyan természetes volt mindenkinek, hogy fel sem tűnt a szépsége. A miénk volt, szerettük olyannak, amilyen volt: kopott sárga falak, betört ablakok, töredezett festékű öblös rácsok. A parkba vezető három lépcsőből gyerekkoromban már csak a lépcsőfokok maradtak meg, a korlát két köoroszlánja letöredezett. Volt a kastélyban óvoda, napközi, Járásbíróság, börtön és lakások. A Bódvavölgyi Bányatársaság is bérelte az épületet. A Lovagteremben februárban farsangi álarcosbált rendezett az iskolánk. Kint mínusz 20-25 fok volt, bent sem sokkal kevesebb: megvett bennünket az isten hi-

dege, de táncoltunk boldogan! A szüreti bálakat is itt tartották. A kiszáradt, kopott, kacskaringós szökőkutakban, ahol gyíkok napoztak, valaha víz szökött fel.

Az edelényi L'Huillier-Coburg-kastély Magyarország hetedik legnagyobb kastélya, a magyarországi kora barokk építészeti kiemelkedő emléke. 1716 és 1730 között épült, építtetője báró L'Huillier Ferenc János. A lotharingiai származású császári generális Eger várának parancsnoka volt. A családi címer a kastély északi homlokzatán, a Lovagterem erkélye felett látható.

Akastélynak több tulajdonosa volt: II. Rákóczi Ferenc birtoka volt, aki 1700-ban báró L'Huillier-nek zálogosította el. A későbbi tulajdonos, Szász-Coburg-Gothai Ferdinánd György herceg 1910-től nagyszabású átépítési munkálatokat végeztetett. Az épület 1928-ban a Magyar Kincstárhoz került.

A Szász-Coburg hercegi családnak ez a kastélya csak egy volt a sok közül. Nagypám, aki uradalmi erdész volt a herceg cserépfalvi erdeiben, életében csak egyszer

találkozott vele. A herceg parancsára kellett Edelénybe költöznie. Édesapám már az edelényi Csereserdőben született. Nagymamám a magános erdész-házban nevelte fel két gyerekét, míg nagypám a két világháború poklait járta. A kastély hozzátartozott mindennapi életemhez: oda jártam óvodába, napközibe, tavasztól őszig a tornaóráink is a sportpályán folytak. Voltak olyan osztálytársaim, akik a kastélyban kialakított magánlakásokban laktak. Áprilisban a kastélykert-

ben ünnepeltük a Madarak és Fák Napját és Május Elsejét. A köszinpadon hangzottak el az ünnepi költemények és néha egy-egy színdarab. Meleg vasárnap délutánokon sétálni is a kastélykertbe jártunk, először csapatosan, később kettesben. Ahogyan a régi buta dalocska mondja:

**Gyere velem az erdőbe
kék ibolyát szedni,
megtudod,
hogymi a szerelem...**

A 22. oldalon folytatjuk

Edelény vormt de poort naar het Bódvadal in de provincie Borsod. Dit dorp, gesticht in 1299, later een agrarisch stadje, is nu een stad met 11.000 inwoners. In het Acaciabosje (Kisakácos) gelegen op het terrein van een prehistorische grindmijn, is gereedschap gevonden uit het Vroeg-paleolithicum waarvan de datering rond 400.000-200.000 jaar ligt. In het centrum van het stadje staat, omgeven door de dode tak van de Bódvarivier, het nu prachtig gerenoveerde, vroeg-barokke kasteel L'Huillier-Coburg.

hun favoriete plekje: de tamariskbomen van de cour d'honneur, het groen rond het sportpark, het stenen toneel, of de 'geheime' open plekken daarachter aan de verwilderde Bódva-oever. Het kasteel was voor iedereen een zo vanzelfsprekend iets, dat het ons niet eens opviel hoe fraai het gebouw eigenlijk was. Het was gewoon van ons. We hielden van het kasteel zoals het erbij stond: vaalgele muren, gebroken ramen, gebogen tralies waar de verf vanaf was gebladderd. In mijn kindertijd waren van de trap naar het park nog maar drie treden over. De twee stenen leeuwen van de leuning waren afgebroken. Er was in het kasteel een kleuterschool gevestigd, een kinderdagverblijf, de gemeentelijke rechtbank, een gevangenis en diverse particuliere woningen. Ook de Mijnbouwcompagnie van het Bódvadal had een deel van het gebouw gehuurd. In februari met Carnaval vierde onze school in de ridderzaal altijd het gemaskerd bal. Buiten was het min 20-25 graden, binnen ook niet veel warmer. We waren half bevroren, maar wat dansten we vrolijk! Ook het oogstbal werd daar gehouden. In de uitgedroogde, versleten, krullende fontein, waar hagedissen zonnebaadden, sprongen ooit waterstralen in de lucht.

Het L'Huillier-Coburg kasteel van Edelény is het zevende grootste kasteel van Hongarije, een belangrijk monument van de Hongaarse vroeg-barokke architectuur. Het werd gebouwd tussen 1716 en 1730

in opdracht van baron L'Huillier. De uit Lotharingen afkomstige generaal van de keizer was de commandant van de burcht in Eger. Het familiewapen is te zien op de noordelijke façade van het kasteel, boven het balkon van de ridderzaal. Het kasteel had meerdere eigenaren. Ooit was het het landgoed van vorst Ferenc Rákóczi II, die

(Csereserdő). Terwijl mijn opa in beide helse oorlogen moest vechten, bracht mijn oma in het eenzame boswachtershuis haar twee kinderen groot. Het kasteel maakte gewoon deel uit van mijn dagelijks leven: ik bezocht er de kleuterschool, ik zat er op de naschoolse opvang en van het voorjaar tot het najaar hadden wij in het sportpark gymles. Ik had

het in 1700 aan baron L'Huillier had verpand. Vanaf 1910 heeft de latere eigenaar, prins Saksen-Coburg-Gotha grootscheepse verbouwingen laten uitvoeren. Het gebouw verviel in 1928 aan de Hongaarse staat.

Dit kasteel was een van de vele kastelen van de familie Saksen-Coburg. Mijn grootvader, die boswachter was in de bossen van de prins op het landgoed Cserépfalva, heeft hem maar één keer in zijn leven persoonlijk gezien. In opdracht van de prins moest hij verhuizen naar Edelény. Mijn vader werd daar geboren in het zogenoemde Eikenbos

klasgenoten die op het kasteel in aparte woningen woonden. In april werd in de kasteeltuinen de 'Dag van vogels en bomen' gehouden en ook de 1-meiviering vond daar plaats. Op het stenen toneel werden feestelijke voordrachten georganiseerd en soms ook werden er toneelstukken opgevoerd. Op warme zondagmiddagen gingen we voor een wandeling vaak ook naar de kasteeltuinen; eerst in groepjes en later met zijn tweetjes..., het oude liedje indachtig: 'Ga mee naar het bos, om blauwe viooltjes te plukken / Dan leer ik je wat liefde is...'

Doorlezen op blz. 22

ACoburgok gondoskodtak róla, hogy a környék ipara fellendüljön: bányákat nyitottak, cukorgyárat létesítettek, munkaleuhtóseguet teremtettek a falu és környéke számára.

A kastély tervezőjének Gio-vanni Battista Carlone-t, egri püspöki építésztt tartják. Van olyan felfogás is, hogy az osztrák barokk-építész, Johann Lucas von Hildebrandt tervezte. Az épület hét helyiségében vidám rokokó falfestmények maradtak fenn Lieb Ferenc kezétől: egyebek között népies zsáneralakok, könnyedén hintázó krinolinos dáma, szerecsen és a négy évszaktot ábrázoló képek. Az együttest a dupla díszudvarral egykor francia jellegű barokk kert vette körül.

Aváros felől a Bódva-hídról hosszú gesztenyefasor vezetett az ívelt kovácsoltvas kapuhoz. A díszudvart kétfelől a volt cselédségi épületek határolják. A 19. században megszűn-

Kleuterschool in kasteel Coburg: anno 1960

az 1910-12-ben ráépített manzárdtetőt is, hogy visszanyerje eredeti formáját. A kastély impozáns kovácsoltvas kapuját az elmúlt évben állították helyre. Tudomásom szerint az 1900-as párizsi világkiállításon díjat nyert. 2006-tól az Európai Unió támogatásával folyamatosan újul és szépül a kastély. Helyreállították a szökőkutat, rendezték a díszudvarokat. Az épület restaurálásával párhuzam-

De prinsen Saksen-Coburg stimuleerden de industrie in de omgeving: ze openden mijnen en een suikerfabriek en creëerden werkgelegenheid voor het dorp. De vermoedelijke ontwerper van het kasteel was Giovanni Battista Carlone, architect van de bisschop van Eger. Maar het kan ook Johann Lucas von Hildebrandt zijn geweest, een Oostenrijkse barokarchitect.

zeren entreepoort. De eerste cour d'honneur is aan twee kanten afgebakend door de voormalige bediendengebouwen. In de 19e eeuw raakten de grote rij paardenstallen en de gebouwen van de hoeve in onbruik. Het park was zo goed als verloren, het grootste deel van de bomen was gekapt. Van de dubbele cour d'honneur is alleen de eerste overgebleven. In het U-vormige gebouw waren onder meer een kapelletje, een kamer voor de veearts, een keuken voor de heren, het archief en de bibliotheek en de herenzalen alsmede de slaapkamers voor heren en dames. In die kamers zijn vandaag de dag nog vier van de veertien handgemaakte rococo tegelkachels met mythologische figuren te zien. De bedienden stookten die kachels vanuit een aparte stookgang zodat zij niet in de vertrekken hoefden te komen!

De glas-in-loodramen zijn verloren gegaan. Het gebouw is aan het eind van de jaren '60 aan de buitenkant gerenoveerd. Daarbij is het mansardedak van 1910-12 eraf gehaald om het gebouw terug te brengen in originele vorm. De imposante smeedijzeren toegangspoort is vorig jaar volledig hersteld. Deze heeft, als ik het goed heb, op de Wereldtentoonstelling van 1900 in Parijs nog een prijs gewonnen.

Sinds 2006 is het kasteel in permanente restauratie. Ook de fontein is herbouwd en de cour d'honneur heeft weer een verzorgde inrichting gekregen. Parallel met de restauratie van het gebouw is ook het landschapspark aangepakt met de typische flora en fauna rondom de dode tak van de Bódvarivier, waarin het kasteelleiland ligt. Het gebouw is momenteel eigendom van de Hongaarse staat en in het beheer bij de Nationale Monumentenzorg. De restauratie is bijna klaar. Zeer binnenkort kan het publiek het kasteel weer in volle oude glorie bezichtigen! ■

In zeven zalen van het gebouw zijn vrolijke rococo muurschilderingen overgebleven van de hand van Ferenc Lieb. Onder meer volkse genrefiguren, een schommelende dame met flair in hoepelrok, een Moor en schilderijen van de vier jaargetijden. Het kasteelcomplex met dubbele cour d'honneur was ooit omzoomd door een barok park met een Franse 'look'.

Vanaf de stad, over de brug van de Bódva, geeft een lange laan van kastanjebomen toegang tot de gebogen smeedij-

Anno 2013

tették a nagy lóistálló-sort és a majorsági épületeket. A park szinte teljesen elpusztult, fáinak jó részét kivágták, a kettős díszudvarból csak az első maradt fenn. Az U-alakú épületben volt többek közt egy kápolna, állatorvosi szoba, urasági konyha, levéltár-könyvtár és az urasági termek, hálószobák. A lakószobák 14 mitológiai alakos, míves rokokó cserépkályháiból négy még ma is látható. Ezeket a fűtő-folyosókról fűtötték a cselédek, a szobákba való belépés nélkül! Az ablakok ólomkarikás üvegei elpusztultak. A kastély épületét az 1960-as évek végén külsőleg tatarozták. Együttal eltávolították

mosan folyt a park és a kastélyszigetet körbeölelő Holt-Bódva élővilágának a revitalizációja is. Jelenleg az épület a Magyar Állam tulajdonában és a Műemlékek Nemzeti Gondnoksága vagyongazdálkodásában van. A kastély csaknem készen áll – teljes korabeli pompájában – a nagyközönség számára. ■

Források:

Dr. Joó Tibor, Az edelényi kastély, Borsod Tourist. Miskolc 1973.
www.edelenyikastelysziget.hu
www.cserehat.hu
www.elmenyekvolgye.hu/kastelyok

Bijzonder tárogatóconcert in Károlyi-kasteel Fehérvárcsurgó op vrijdag 26 juli

In nummer 59, zomer 2012, beschreef medewerker Leo Boode zijn terugkeer naar Fehérvárcsurgó, naar het Károlyi-kasteel waar hij twaalf jaar eerder als vrijwilliger had meegewerkt bij de restauratie en de inventarisatie van een omvangrijke boekenverzameling. Het kasteel pronkt sinds vorig jaar weer in alle glorie en vormt de lokatie voor tal van prachtige concerten, tentoonstellingen en andere evenementen van niveau.

Informatie en reserveren:
Károlyi Kastély
8052 Fehérvárcsurgó
Petőfi S. u. 2.
Tel. 0036 21 311 0426
E-mail: kastely@karolyi.org.hu
www.karolyi.org.hu

Op vrijdag 26 juli a.s. is er wederom een bijzonder concert op de binnenplaats van het kasteel in Fehérvárcsurgó. Tárogatóspeler Gy. László Kiss brengt een programma met Aria's uit de Kuruc-tijd (de tijd van de opstand tegen de Habsburgse vorsten onder leiding van Ferenc Rákóczi, begin de achttiende eeuw) en populaire Hongaarse melodieën.

Een tárogató is een bijzonder, houten blaasinstrument dat er ongeveer uitziet als een grote klarinet, maar in klank meer lijkt op een sopraansaxofoon met een warm geluid. Het instrument ontwikkelde zich vanuit een Turkse schalmei en werd in voorbije eeuwen een geliefd instrument voor volksmuziekensembles. Naar verluidt was ook prins Ferenc Rákóczi al idolaat van dit instrument en tal van Hongaarse 'kuruc'-melodieën werden met verve gespeeld op de tárogató.

Het concert vangt aan om 20.00 u. De entree bedraagt 2500 of 2000 Ft. Voor en na het concert is het restaurant geopend. Ook bestaat de mogelijkheid te overnachten in een van de kamers van het kasteelhotel. Heeft u iets te vieren, doe dat dan dus hier! Een prachtige avond in een aristocratische ambiance.

Voorafgaand aan het concert vindt de opening plaats van de fototentoonstelling **Vogels van Afrika** van fotograaf István Keller.

Het volgende concert in de reeks Concerten bij kaarslicht is een harpconcert op 18 augustus en van 18-20 september is het kasteel de gastheer van het Internationaal Strijkkwartettenfestival met medewerking van het Accord Quartet, Hermes Quartet en Kruppa Quartet. ■

Bij slecht weer wordt het concert verplaatst naar de zuilengalerij!

Op zondagmiddag 22 september a.s. wordt in Bergen (N.H.) een fototentoonstelling geopend van de belangrijke, legendarische en 100(!)-jarige Hongaarse fotografe Ata Kandó, die in Bergen woont. De tentoonstelling vindt plaats in het onlangs verbouwde en vernieuwde Museum Kransenburgh, Hoflaan 26, 1861 CR Bergen. Tel. 072-589 8927.
De opening wordt luister bijgezet door het orkest Hajnali Hungary, dat samen met zangeres Ibolya Fülöp traditionele Hongaarse volksmuziek ten gehore zal brengen.

**A Révfülöp és
Balatonboglár közötti
Balaton-átúszás ko-
moly teljesítményt
jelent: 5,2 km-es tá-
volságot kell leúszni,
de az ember nincs
egyedül: az úszókra
számos hajóról
mentők figyelnek..**

Egy júliusi nap volt, valahol az északi part kanyargós, lankás tájai között haladt a buszunk. A kora reggeli órák fényei játszottak a még nyugodt víztükrön, melynek lassú fodrozódása jelezte hamarosan célba érünk. A révfülöpi móló nyüzsgése már messziről érzékelhető volt, hosszabb rövidebb karcsapások jelezték, hogy a Balaton-átúszás kezdetét vette. Profi és amatőr sportolók százai vetették magukat a hullámozó vízbe és indultak a több mint 5 km-es táv megtételére Révfülöp és Balatonboglár között. A 20-30 méterenként állomásozó vitorlások és mentő csapatok örködték a résztvevők felett és nyújtottak segítséget a kifáradt úszóknak, (friss vízzel, meleg pokróccal, meleg levessel, gyümölcscsel és édességgel) egy-egy biztató szóval: 'a menj tovább, megúszod!' vagy 'úgysem úszod meg szárazon!'

A minden év júliusában megrendezendő Balaton-átúszás egy olyan sport és egyben kulturális esemény, ahol kicsik és nagyok egyaránt megtalálják számításait. Legyen szó csak a sport, az úszás iránti szeretetről, jó társaságról, hangulatról, kihívásról, teljesítményről, emberi találkozásokról a nyári meleg, napsütés, a sült kolbász, a lángos, a behűtött sör és kiváló balatoni borok ide-ide vonzzák a helyieket, és a turistákat egyaránt. S míg az északi parton a várakozás fokozódik, egyik karcsapás követi a másikat, kigyózó sorok az orvosi sátrak, öltözők, ruhatárak előtt, bemelegítés, zsírzás, felkészülés minden eshetőségre – a hideg vízre, a több

Írta **Nemesvári Tímea**
Vertaling **Edwin van Schie**

Megúsztuk!

órás izomfeszítő munkára, mire végre partot ér az úszó – addig a túlparton, a sekélyebb déli part szerelmesei a pihenés örömét, a színes kulturális programok kínálatát élvezik. A levegőben és a barnára pirult arcokon érezhető az izgatottság, a kihívás, az erőpróba, a siker, a nevetés. Majd a felvillanó képek: érmek, pólók, karszalagok, pulzálás, hidegrázás, szomjúság, arcba csapó hullámok, mell- és gyorsúszás és végül a talajfogás, a lábak szilárd talajt érnek, az izmok elernyednek és a cél lassan kirajzolódik.

Nos, nem volt ez másképp az idén sem. 2013. július 6-án indult a 31. Pek-Snack Balaton-átúszás a révfülöpi kikötőből (8-14h között). A nevezéseket online vagy személyesen lehet megtenni a helyszínen (Révfülöp, labdarúgópálya). A rendezvényen előzetes orvosi vizsgálat után vagy otthonról hozott orvosi bizonylattal mindenki saját felelősségre vesz részt, a nevezési díj kb. 5000 Ft.

Egy új kaland vár rád, ne habozz, légy a részese te is a balatoni nyárnak!

További részletes információkat a versenyről, programokról, felkészülésről az alábbi weboldalon tekinthet meg. ■

www.balaton-atuszas.hu

A rossz időjárás miatt a tervek szerint egy vagy két héttel később rendezték meg az idei Balaton-átúszást.

De overzwemtocht waarbij je van Révfülöp op de noordoever naar Balatonboglár op de zuidoever zwemt is een ware krachtproef van 5,2 km. Gelukkig zwem je niet moederziel alleen: om de zoveel meter ligt er een bootje met leden van de reddingsbrigade aan boord.

Het was juli, een paar jaar geleden, onze bus reed langs de bochtige, heuvelachtige noordoever van het Balatonmeer. Het vroege ochtendlicht glansde op het nog rimpelloze wateroppervlak. Langzaam ontstonden er plooiingen in het water die niets anders konden betekenen dat wij ons reisdoel naderden. Dat het druk was op de pier van Révfülöp was al van te verre te merken en aan de lange of korte armbewegingen in het water konden we zien dat de Balatonoverzwemtocht was begonnen. Honderden sportzweimmers en amateurs wierpen zich in het water en begonnen aan de ruim 5 km lange tocht van Révfülöp naar Balatonboglár. Om de 20 tot 30 meter lagen zeilbotjes klaar en stonden reddings-teams paraat om oververmoeide deelnemers te helpen (met drinkwater, een warme deken, warme soep, fruit of chocola) of moed in te spreken: volhouden, je haalt het wel, ga maar door, je bent toch al nat!

De Balatonoverzwemtocht die ieder jaar wordt gehouden is tegelijk een sportief evenement

De overkant gehaald!

als een culturele happening met voor elk wat wils. Of het nu gaat om de sport, het zwemmen, de gezelligheid, de uitdaging, de prestatie of om leuke mensen te ontmoeten, zowel de plaatselijke bevolking als toeristen komen in groten getale af op de warme zomerzon, de braadworst (kolbász), lángos, een koud biertje en de heerlijke Balatonwijnen. Terwijl bij de noordoever al een groot aantal mensen in het water ligt en bij deelnemers op de kant

de spanning van het wachten om van start te kunnen gaan toeneemt – rijen dik lopen de sportievelingen langs de tent van de medische staf, de kleedcabines en de kledingbewaarplaatsen en beginnen dan aan hun warming up en het invetten van hun lijf als voorbereiding op het koude water en de urenlange inspan-

ning van de spieren – genieten de mensen die de voorkeur geven aan de ondiepe zuidoever, aan de overzijde van het meer, van een gezellig dagje uit en tal van activiteiten en optredens.

En overall hangt het in de lucht en is het af te lezen van de roodgebruinde gezichten: de spanning, de uitdaging, de ultieme prestatie, het succes, gelach. En alles zie ik aan mij voorbijtrekken: medailles, T-Shirts, polsbandjes, het meten van de polsslag, gebibber, dorst, golven in het gezicht, schoolslag en borstcrawl en uiteindelijk het bereiken van het land: grond onder de voeten, spieren die mogen ontspannen, de finish in zicht.

Dit jaar is het vast en zeker niet anders verlopen. Als alles goed is gegaan, dan was de Overzwemtocht Pek-Snack Balaton dit jaar op 6 of 13 juli. De start vindt gewoonlijk plaats in de haven van Révfülöp en de aanmelding verloopt online of ter plaatse (op het voetbalveld van Révfülöp). Deelnemers dienen zich vooraf medisch te laten keuren of een gezondheidsverklaring mee te nemen. Deelname is voor eigen risico. Kosten HUF 5000,- (plm. 15,-). Verdere informatie over de zwemtocht, de activiteiten en de juiste voorbereiding vindt u op de site. ■

www.balaton-atuszas.hu

Geen vaantje of medaille, maar een online-getuigschrift als bewijs dat de auteur van dit artikel de tocht heeft volbracht. Dit was het diploma van haar eerste tocht.

Íme, az új Badacsonyi étel!

A finom badacsonyi borok mellé most már egy hamisítatlan badacsonyi ételt is kóstolhatunk, ugyanis július 3-án a budapesti New York Palotában bemutatták a Badacsonyi halderelye nevű új badacsonyi ételt.

A kezdeményező Badacsonyi KÖR megalakulása óta azon dolgozik, hogy a Badacsonyi megtalálhassa méltó helyét a hazai és nemzetközi borvidékek között. Ehhez az ismert jó minőségű balatoni borokon túl a gasztronómia és borturizmus fel-lendítésére is szükség van, ezért jó nevű séfe-ket kértek fel arra, hogy a kiváló minőségű helyi alapanyagokat felhasználva találjanak ki egy új Badacsonyi ételt.

– A Badacsonyi halderelyét tiszta ízek jellemzik, megjelenése miatt pedig nemcsak otthon, hanem bármelyik étteremben megállja a helyét – hangzott el a bemutatón. Az étel mellé a Badacsonyi KÖR tagjai által közösen elkészített Kéknyelű bort szolgáltatták fel a New York Palotában.

Egészséges, modern és finom

Az új ételt a Badacsonyban megtalálható kiváló minőségű alapanyagok ihlették, de elkészíteni természetesen máshol is lehet, hiszen például a Kéknyelű szőlő levelét más szőlőlevéllel is lehet helyettesíteni. A modern szőlőművelés során számos alkalommal ritkítják a leveleket (tetőzés, oldalazás, ritkítás), így a szőlőlevelek felhasználásával egy olyan vitaminban és tápanyagokban gazdag alapanyag hasznosul, amely korábban kárba ment. A nagyközönség első alkalommal a Badacsonyi borfesztiválon (július 19 - augusztus 4. között) kóstolhatja majd a Badacsonyi halderelyét, ahol az akciót támogató Hotel Bonvino séfjei fogják elkészíteni az ételt. ■

Az étel összetevői:

Harcaderelye kecskesajttal
Halleves
Zöldségek

Az étel elkészítése 5 személyre

Badacsonyi-halderelye

Harcaderelye kecskesajttal zöldségtésztában

Harcaderelye kecskesajttal zöldségtésztában

Hozzávalók a tésztához

0,5 kg '00' típusú liszt
2 db tojás
6 db tojássárgája
5 dkg Kéknyelű szőlő zsemege levele (szárazva, forrázva, jeges vízben hűtve, jól kifacsarva a felesleges víztől)
1 csokor petrezselyem levél (szárazva, forrázva, jeges vízben hűtve, jól kifacsarva a felesleges víztől)
1 csipet só
0,5 dl víz
0,5 dl olívaolaj
2 db tojás a kenéshez
Liszt a szóráshoz

Visravioli

Hozzávalók a töltelékhez:

30 dkg harcsafilé
10 dkg kecskesajt
5 dkg füstölt szalonna
Só, bors

Elkészítés

A tojásokat, a sárgákat, sót, az előkészített petrezselyem és szőlőlevelet egy merülő turmix

segítségével pürésítjük, majd összegyúrjuk a többi hozzávalóval (liszt, víz és olívaolaj). Így egy selymes, zöld színű tésztát kapunk, amit lefóliázva, hűtőben tárolunk felhasználásig.

Halleves

Hozzávalók:

2 kg halcsont (fej (keserű fog eltávolítva), gerinc, nyesedék pontyból, harcsából)
20 dkg vöröshagyma darabolva

Továbbiakban a tésztát hosszú lappá nyújtjuk, az így kapott tésztaalapot egy lisztes felületű asztalon megfelezzük. A harcsafilét (bőr és inak nélkül), apróra kockázzuk. A füstölt szalonnát felkockázzuk, töpörtyűnek kisütjük, majd a zsíráról leszűrjük. A kecskesajtot szétmorzsoljuk, majd összekeverjük az előkészített harcsa- és töpörtyű kockákkal, sóval, borssal ízesítjük. A haltölteléket egyforma kis golyók-ká formázzunk, majd a tészta egyik felére rakjuk egymástól 5-6 cm távolságra. Körbekerítjük tojással, majd ráhelyezzük a tésztaalap másik felét. A tésztaalapokat ügyes ujjmozdulatok-

10 dkg TV paprika csumázva, felezve
1 db paradicsom felezve
2 púpozott evőkanál csemege fűszerpaprika
Só

Elkészítés

A halcsontokat egy lábasba helyezzük, felöntjük hideg vízzel, hogy kissé ellepje a csontok tetejét, majd felforraljuk. Ekkor a leves tetején összegyűlt zavaros habot egy szűrőkanál segítségével eltávolítjuk. Ezután a leves tetejére helyezzük az előkészített zöldségeket, fűszerpaprikát, sót, majd lassú főzéssel (gyöngyöző forralással) körül 3,5 órán keresztül főzzük.

Ha letelt az idő, akkor rövid ideig pihentetjük, ezután szűrőruhán leszűrjük. A szűrt levest fagyasztjuk, majd fagyos állapotban egy gézlap tetejére helyezzük. Mindezt egy tál felé helyezzük, és a hűtőben 1 nap alatt lecsepegtetjük. A lecsepegtett leves egy tiszta lé, ezt a hallevest használjuk fel.

Zöldségek

Hozzávalók:

Zsemege újrépa
Zöldborsó hüvely
Gomba (csiperke, ill. szezonál függően róka, császár, stb.)

Elkészítés

A zöldségeket és a gombát a hallében félpuhára főzzük, majd a kifőzött halderelyékkel tálaljuk, kecskesajt ropogóssal és szőlőkacsokkal díszítjük. ■

Jó étvágyat kívánunk!

Het gerecht bestaat uit:

Met vis (meerval) gevulde deegkussentjes (ravioli) met geitenkaas; visbouillon en groenten.

Voor 5 personen 5 személyre

Bereiding

De eieren, de eierdooiers, het zout, de geprepareerde peterselie en druivenbladeren in een blender pureren en daarna samenkneden met de andere ingrediënten (bloem, water en olijfolie).

Vissoep Ingrediënten:

2 kg visbeen en -graten (kop (de tanden verwijderen, die veroorzaken een bittere smaak), ruggengraat, snijafval van karper- en meervalfilet)

Visravioli uit Badacsony

Meerval en geitenkaas in deegkussentjes van groene pasta

Met vis (meerval) gevulde ravioli van groene pasta

Ingrediënten voor de pasta

0,5 kg bloem
2 eieren
6 eierdooiers
50 g druivenbladeren van de Kéknyelű (Blauwstengeldruif) (drogen, blancheren, in ijswater koelen en het overtollige water afschudden)
1 bosje peterselieblad (drogen, blancheren, in ijswater koelen en het overtollige water afschudden)
1 snufje zout
0,5 dl water
0,5 dl olijfolie
2 eieren voor het deeg
bloem om te bestuiven

Ingrediënten voor de vulling:

300 g filet van meerval
100 g geitenkaas
50 g gerookt spek
Zout, peper

Leg het geknede, zijdeachtige, groene deeg tot je dit verder verwerkt in folie gewikkeld in de koelkast.

Trek het deeg uit tot een lange plak en halveer deze op een met bloem bestoven tafelblad. Snijd de meervalfilet (zonder vel of zenen) in kleine blokjes. Snijd de spek in blokjes, bak ze uit en laat het vet eraf druipen. Verkrumel de geitenkaas en meng dit met de blokjes meervalfilet en spek, breng op smaak met peper en zout. Maak van deze visvulling gelijkvormige balletjes en leg ze op een van de plakken deeg op 5-6 cm afstand van elkaar. Smeer ze rondom in met ei en leg de andere plak deeg eroverheen. Druk met de vingers de deegplakken rondom de vulling voorzichtig tegen elkaar aan en zorg dat het deeg heel blijft.

Snijd de dubbele deegplakken uit met een raviolistamper of een gekartelde pastasnijder. Kook de deegkussentjes in water met zout en serveer ze met de overige ingrediënten.

200 g gesneden rode ui
100 g paprika's, gehalveerd en ontdaan van zaadlijsten
1 tomaat, in twee stukken
2 volle eetlepels paprikapoeder
Zout

Bereiding

Doe de visonderdelen in een pan en vul deze met water tot alles helemaal onder staat. Breng aan de kook. Verwijder de vuile schuimlaag met een schuimschaan en leg de klaargemaakte groenten op de bouillon, voeg paprikapoeder en zout toe en laat ongeveer 3,5 uur zachtjes pruttelen. Dan even laten rusten en zeven met filterdoek. Laat de gezeefde bouillon bevriezen en leg deze op een passeerdoek in een zeef. Zet dit boven op een schaal en laat in de koelkast een dag uitlekken. Je krijgt zo een zuivere bouillon, de visbouillon.

Groenten

Ingrediënten:

Jonge, verse worteltjes
Peultjes
Paddestoelen (champignons, of in het seizoen eierzam, keizeramaniet e.a.)

Kook de groenten en de paddestoelen in de visbouillon halfgaar en serveer ze samen met de deegkussentjes van meervalfilet, een wafel van geitenkaas en druivenscheuten. ■

Jó étvágyat kívánunk!

Nieuw recept voor het Balatonmeer en Badacsony!

Behalve heerlijke wijnen heeft de plaats Badacsony aan de noordoever van het Balatonmeer nu ook een eigen smaakvol recept. Op 3 juli j.l. is het nieuwe gerecht, Ravioli uit Badacsony, onder veel belangstelling gepresenteerd in Restaurant New York Palota in Budapest.

Topkoks bereiden de Visravioli

Het idee van een eigen recept is voortgekomen uit de Badacsonykring (Badacsonyi KÖR), een groep wijnmakers en PR-mensen uit de toerismedbranche. Zij wilden met een eigen streekgerecht de wijnregio Badacsony zowel binnen als buiten Hongarije nog beter kunnen promoten en gaven een aantal Hongaarse topkoks de uitdagende opdracht voor een nieuwe gerecht.

'Ravioli uit Badacsony biedt louter pure smaken' klom het bij de presentatie. Bij het gerecht werd natuurlijk een wijn uit Badacsony geschonken, de Kéknyelű.

Eigentijds, gezond en lekker

Ravioli uit Badacsony wordt bereid met kwalitatief goede producten. Als er geen kéknyelűblad voorhanden is, voldoen ook andere druivenscheuten, die rijk zijn aan vitaminen. Het gerecht is te proeven tijdens het Wijnfestival van Badacsony (19 juli-4 augustus) en wordt bereid door de chefs van Hotel Bonvino.

Maar u kunt het nu ook zelf uitproberen! Smakelijk eten! ■

Edwin van Schie nagyjából hét évvel ezelőtt kezdett hollandórákat tartani magyar csoportoknak. A dolog akkor a magyart tanuló diákjai kérésére indult, akik megkérték, hogy magyar barát-nőjüket tanítsa hollandra. Mivel nem gyakran mond nemet, lelkesen bele-vágott.

Holland suli holland nyelvtaanfolyamok magyaroknak

Idén 25 éves lesz a Hongaarse School - Magyar nyelvviskola

– A kilencvenes években már elvétve voltak hollandos magán-tanítványaim, akikkel a régi Kevés szóval hollandul című könyvet használtam – meséli Edwin.

– A könyvet 2000-ben átdolgozva újra kiadták, és új címe **Holland nyelvkönyv** lett. Sajnos a meg-újítás során rengeteg gyakorló feladatot kivetkelt, és a régi könyv-ből inkább csak a szövegek és a nyelvtani magyarázatok maradtak meg.

A nyelvtan még elfogadható volt, de a szöveges anyagok, hát mit mondjak, egyáltalán nem voltak hollandosak: kifacsart szövegek, hibás szavak, a magyar alapján összeeskábált monda-tok szerepeltek. A könyv elején feltüntetett anyanyelvi lektor – a magyar író akkori holland férje – valószínűleg felesége éktelen haragjától tartva, meglátásom szerint, nem igazán mert beleja-vítani a szövegbe...

– 2007 óta a kezdő tanfolyamo-
kon a **Megszólalni hollandul...**
című könyvet használom. A könyv
szövegei kitűnőek, a hanganyag –
a kiejtést is beleértve – tökéletes,
de a nyelvtani magyarázat sajnos
eléggé zavaros: az alapok túlsá-
gosan széttagoltak (bár a könyv
hátlujában jó holland nyelvtani
összefoglalást találunk). És sajnos
nagyon kevés a gyakorló feladat.

Ha ez így van, akkor miért nem csinász te extra feladatsorokat, a nyelvtant leckénként logikusan összefoglalhatnád, és mindehhez a könyv szövegeit vehetnéd alapul.

– Így is teszek, egyéb teendőim közepette jelenleg ezen dolgozom... Természetesen Hollandiában kiadott tananyagokat is használok, például a **Klare taal** kiváló nyelvtan- és gyakorlókönyvét. A haladók számára pedig még számos egyéb jó módszert tartogatok.

A legtöbb hollandos tanítványa tanulóként már nem tér vissza a Holland suliba, mivel már képes elboldogulni a holland nyelvvel. Hiszen célját elérte: képes kommunikálni a munkahelyén és a társadalomban. Ám előfordul, hogy valaki ennél többet akar: egy jó állást, amelyhez a holland nyelv megfelelő ismerete szükséges, vagy a felsőoktatásban szeretne továbbtanulni. Így jelentkezett Edwinnél például az elmúlt tanévben Kocsi Katalin (lsd a képet): Az NT2 II nyelvvisgát szerette volna letenni, amely egy szinttel magasabb az alapszintű NT2 I vizsgánál.

– Vele alaposan átvettük a nyelvtant, rengeteget gyakoroltuk a párbeszédet, írásbeli feladatait át-

[A 29. oldal tetején folytatjuk](#) ➔

Edwin van Schie felicitates Katalin Kocsi

Al zo'n zeven jaar geeft Edwin van Schie in groepjes Nederlandse les aan Hongaren. Het begon destijds met het verzoek van cursisten Hongaars, die hem vroegen of hij hun vriendin niet Nederlands kon leren. Hij zegt niet vaak 'nee' en begon dus met goede moed.

Holland suli Cursussen Nederlands voor Hongaren

De Hongaarse School bestaat dit jaar 25 jaar

"Ik had in de jaren '90 al sporadisch privéleerlingen gehad voor Nederlandse les en had daarbij het aloude boekje **Kevés szóval hollandul** gebruikt, dat rond het jaar 2000 een update kreeg en een nieuwe titel, **Holland nyelvkönyv**. Helaas was daarbij een grote hoeveelheid oefenmateriaal geschrapt en waren van het oude boekje vooral de teksten en de grammaticabehandeling over. Die grammatica was wel oké, maar de teksten, tja, dat was geen Nederlands: verkeerde woorden en kromme, vanuit het Hongaars geconstrueerde zinnen. Nee, de voorin genoemde 'anyanyelvi lektor' - de toenmalige Nederlandse echtgenoot van de

Hongaarse schrijfster - was kennelijk bevreesd voor de toorn zijner echtgenote en had zich niet gekweten van zijn taak als corrector. Vanaf 2007 gebruik ik voor de beginnerscursussen het boekje **Megszólalni hollandul**. De teksten in dit boekje zijn uitstekend, het geluidsmateriaal (vooral ook de uitspraak) is perfect, maar helaas is de behandeling van de grammatica enigszins chaotisch: de basis wordt te verbrokkeld aangeboden (al staat er achterin wel een goed grammatica-overzicht). Het boekje bevat maar heel weinig oefeningen."

Waarom maak je dan zelf niet een serie oefeningen per hoofdstuk-

beszéltük, és célzottan készültünk a vizsga szóbeli részére. Katalin maga is nagyon szorgalmasan és lelkiismeretesen dolgozott, és idén tavasszal átvethette nyelvvisgáját! Gratulálok neki!

Még most nyáron is egy magyar csoport tanul a magyar-holland nyelvviskola ismert tantermében Haarlemben, akik kezdőknek szóló hollandórára járnak.

– A Hongaarse School nevű cégem ezen holland nyelvi ágát azóta Holland sulinak neveztem el. Szeptember elejétől ismét elindulnak a tanfolyamok, és a haladó csoport is folytatja a munkát.

Októberben a Hongaarse School megünnepelheti 25 éves fennállását. Hogy hogyan és miként, azon még dolgoznak, de reméljük minél látványosabban! Biztosan lesz koncert, zene, lesznek magyar ételek, italok, talán újjáéled **Karády Katalin** (!?) és talán ismét megrendezésre kerül a Hongarije Fair Magyar vásár kisebb vagy nagyobb kivitelezésben, ám ez alkalommal Haarlem közelében. Az ünnepet nagy valószínűséggel október 5-én tartják! Legyen ez egy szép magyar-holland sulibuli!

Tot ziens en veel succes met de Nederlandse les! ■

A suli elérhetősége:
Eksterlaan 230
2026 XM Haarlem
023 538 9461
info@hongaarseschool.nl

je? En dan vat je de grammatica per les logisch samen en gebruik je de teksten van het boekje als basis?

"Inderdaad, daar ben ik tussen de bedrijven door nu ook mee bezig... En natuurlijk maak ik ook gebruik van in Nederland uitgegeven cursusmateriaal, bijvoorbeeld het prima instructie- en werkboek voor grammatica **Klare taal**. En voor de verder gevorderden heb ik tal van andere goede methoden liggen."

De meeste cursisten Nederlands ziet Edwin niet meer terug als leerling, als ze zich eenmaal kun-

Sziget, het festival in foto's

Een tentoonstelling van het werk van György Konkoly-Thege, is te zien in het Hongaars Cultureel Instituut Balassi te Brussel. De opening was op 18 juni en de expositie is nog te zien tot en met 30 augustus.

De foto's zijn tijdens diverse afleveringen van het Sziget-festival gemaakt door fotograaf György Konkoly-Thege.

Adres Balassi-instituut: Treurenbergstraat 10, 1000 Brussel. Tel: 00 32 (0)2 209 07 50, info@bmki.be
Bereikbaar per metro (Park of Centraal Station) of met buslijn 63 of tramlijn 92 - 93. ■

Tweede presentatie Hegyem-wijnen

Op zondagmiddag 5 juli presenteerde een trotse Cisca Ansem voor de tweede maal de wijnoogst van haar eigen wijngaard Hegyem in Gyümölcsény nabij Pécs, Hongarije. In MM 52 kon u al over haar ambities lezen en vorig jaar konden wij u melden dat zij met haar wijnen in de regionale prijzen was gevallen. Cisca verkoopt de wijn via een intekensysteem voor vrienden van Hegyem. En ook de investeerders die in het kader van het crowdfundingssysteem recht hadden op een of meerdere flessen als rentevergoeding

konden hun 'interest' ophalen. Ook uw redacteur mocht huiswaarts met een heerlijke witte cuvée van verschillende Rieslings en een echte Kékfrankos. Cisca, die al een paar jaar op Hongaarse les zit bij de Hongaarse School, gaat de komende jaren op ambachtelijke wijze en met passie verder om heerlijke en eerlijke, biologische wijn te maken. Meer info over de wijngaard, de vrienden van Hegyem en de bestelmogelijkheden vindt u op www.hegyem.nl.

Op de foto: Cisca geflankeerd door Wim Kersbergen, eveneens cursist van de Hongaarse School, en medewerker/fotograaf van dit magazine, en Miranda Beems, vinoloog en importeur van Hongaarse kwaliteitswijnen. Helemaal links docent Hongaars Edwin van Schie. ■

nen redden in het Nederlands. Hun doel is immers bereikt: ze kunnen communiceren op hun werk en in de maatschappij. Soms zijn er die meer willen: een goede baan waarvoor een goede beheersing van het Nederlands vereist is of een vervolgstudie op hoog niveau. Zo meldde zich afgelopen seizoen Katalin Kocsi bij hem: zij wilde het examen NT2 II gaan doen, een stapje hoger dan het basisexamen NT 2 I.

"We hebben de grammatica grondig doorgenomen, we hebben veel aan conversatie gedaan, ik heb haar schriftelijke opdrachten besproken en haar middels directe examentraining klaarge-

stoomd voor het mondeling gedeelte. Katalin heeft zelf ook heel hard en consciëntieus gewerkt en mocht dit voorjaar blij haar diploma in ontvangst nemen! Gefeliciteerd!"

Ook zelfs tijdens deze zomer is er nog een groepje Hongaren in het bekende leslokaal van de Hongaarse School in Haarlem bezig met Nederlandse les.

"Inmiddels noem ik de Nederlandse poot van mijn onderneming de Hongaarse School de **Holland suli**. Begin september starten er weer nieuwe cursussen en gaat ook de gevorderden-groep weer verder!"

In oktober viert de Hongaarse School zijn 25-jarig bestaan. Het hoe en wat, daar wordt nog aan gewerkt, maar in ieder geval belooft het een spektakel te worden met muziek en Hongaars eten en drinken. Naar verluidt zal zangeres **Katalin Karády**, de Hongaarse Marlene Dietrich uit de jaren '30, voor even herleven...

En misschien komt er ook weer een (mini) Hongarije Fair bij, maar dat leest u wel in ons volgende nummer. Voorlopig staat als datum zaterdag 5 oktober gepland. Het zal vast weer een fijne sulibuli worden, iedereen is van harte welkom! Meer nieuws t.z.t. ook op www.hongaarsconcert.nl en www.hongaarseschool.nl. ■

Boedapest is een veelzijdige stad. Voor elk wat wils, niet alleen overdag, maar ook in de nachtelijke uurtjes en dat niet enkel buitenskamers! Nu kun je je – tenminste als je dat wilt – onder de kroonluchters begeven met Tokaj of Törley voor het slapen gaan, aan de dinertafel zoetwateroesters uit het Balatonmeer nuttigen en 's ochtends wakker worden met kaviaar tussen de boterham.

Cogjes dicht en snaveltjes toe

Low budget in de metropool

Voor wie geen behoefte heeft aan al dat soort toeters en bellen zijn er legio mogelijkheden, waar je voor een droomprijsje kunt overnachten. In het beginsel gaat het om een plek in een stapelbed, maar met een beetje zoeken op het net hoeft een mens niet stapelgek te worden om een één- of tweepersoonskamer helemaal voor zichzelf te kunnen sjacheren.

Je kunt ongetwijfeld dromen dat plekken als de **Váci utca** of **Astoria** niet zo snel in aanmerking zullen komen voor voordelig overnachten. Meestal moet je je, uitzonderingen daargelaten, focussen op plekken buiten de stad of wat verder weg buiten het centrum. Dat is een algemene stelregel die ook voor Boedapest opgaat, doch het zoekwerk hoeft zeker niet tot nachtwerk te leiden. De prijzen hieronder vermeld zijn overnachtingen in een eenpersoonskamer zonder ontbijt en zonder eventuele huur van handdoeken of beddengoed.

Veel goedkope plekken zijn te vinden in de wijk Zugló (district XIV). Alle treinen van/naar Nyugati pu., (riching/uit Szolnok, Debrecen, (Nyíregyháza), Kecskemét en Szeged stoppen daar en kennen ook een directe treinverbinding met de luchthaven (Ferihegy). Metro 2 (rood) vanuit Déli pu. en Keleti pu. stopt aan de zuidkant van de wijk en vanuit Keleti rijden er vele bussen de wijk in. Befaamde plekken zijn: **Silk Road Hostel**, **Hungaria Guesthouse**,

door David Nijenhuis

Híd Hotel en **Dominik Panzió**. Overnachten is al mogelijk vanaf € 10,- (afhankelijk van welk hostel, de boekingsijd vooraf en het wel of niet kunnen annuleren).

Wil je liever de heuvels van Buda binnen handbereik hebben: in district II aan de **Hűvösvölgyi út** nr. 69 (bereikbaar met tram 56 en 61 vanaf het **Széll Kálmán tér**) bevindt zich Grand Hostel. Je bevindt je niet zover van de kindertrein (**Gyermekvasút**, zie MM 48). Ook rijdt er in de zomermaanden (van april t/m oktober) op zaterdag en zondag vanaf het Széll Kálmán tér om beurten naar de stoeltjeslift (**Libegő**) of kindertrein een **ikarus**-veteraanbus uit 1971, die je er voor HUF 800,- (retour 1000,-) brengt. Vertrektijden: 09.30, 12.00, 14.30 u.: <http://kulonjarat.old-ikarus.hu>.

Als je echt verknocht bent aan het centrum: vlak naast het **Oktagon** bevindt zich op de **Andrássy út 53** het **Guru Hostel**. Tramlijnen 4 en 6, alsmede metrolijn 1 (geel) stoppen op dan wel onder de 'achthoek'. Mocht Guru Hostel vol zijn: **Friends Hostel** aan de nabijgelegen **Teréz körút** biedt een alternatief in dezelfde prijscategorie.

De verschillen tussen de aanbidders kunnen groot zijn. Soms moet je een eigen dekbed meenemen, de een laat slaapzakken toe, de ander biedt geen handdoeken aan, weer een ander verkoopt muntjes voor de tv op de kamer. Soms is er een keuken aanwezig, een ander probeert met gratis koffie of thee of gratis internet

klanten te trekken of terug te laten komen. De een biedt ontbijt tegen een schappelijke prijs aan of biedt helemaal geen eetfaciliteiten, en de ander heeft een receptie die 24 uur/dag open is. Een beetje zoekwerk vooraf kan erg handig zijn, wil je er achteraf niet van wakker liggen dat bepaalde wensen niet of pas tegen bijbetaling kunnen worden vervuld. Sommige aanbidders hebben een eigen site, anderen kun je eenvoudig via een tussensite boeken. Hostelworld en Hostelbookers vragen kosten en vragen vooraf een aanbetaling van 10% en een paar euro boekingskosten. Deze wordt vaak in Engelse ponden op je creditcard in mindering gebracht. Booking.com werkt gratis, maar de prijzen kunnen variëren van welke de aanbieder op de site heeft staan. Voordeel is wel dat zelf boeken geen telefoonkosten met zich meebrengt.

Kom je wat later aan en kan men terecht in een hostel met 24 uurs-receptie, kijk vooraf even of het hotel bereikbaar is met het OV, dat scheelt weer een taxi. De **BKV** (Openbaar

vervoer Budapest) heeft een handige dienstregeling van het nachtnet (klik op **Menetrendek** links (dienstregelingen) en op **Éjszakai** (nachtnet). Daar zie je elke lijn (je kunt op deze site natuurlijk ook alle daglijnen bekijken). Onder **PDF** vind je de dienstregeling van de beginhalte, (met daarbij bovenaan de stopplaatsen en hoelang de rit naar die elke halte ongeveer duurt), onder **HTML** vind je de dienstregeling van het lijnverloop (zo laat rijdt het betreffende vervoermiddel langs welke halte) en bij een klik op **Térkép** krijg je de plattegrond van een stukje Boedapest, waar het vervoermiddel doorheen rijdt en waar de haltes liggen. Een betere mogelijkheid om je reis door Boedapest voor te bereiden heb je bijna niet!

Wil je een keuken en sanitair helemaal voor jezelf: aan appartementen is in Boedapest absoluut geen gebrek; dit is voor mini-groepjes meestal de voordeligste optie met 100% privacy. Op de site: www.budapestrooms.com kun je gemakkelijk en snel een appartement (of hotelkamer etc.) boeken.

Nostalgische tram in Buda

Nosztagia villamos

Széll Kálmán tér (eindhalte van de vroegere tramlijn 56):

Vertrektijden 10:05, 10:50, 11:35, 12:20, 13:05, 13:50, 14:35, 15:20, 16:05, 16:50, 17:35, 18:20

Terug van Hűvösvölgy: 10:25, 11:10, 11:55, 12:40, 13:25, 14:10, 14:55, 15:40, 16:25, 17:10, 17:55, 18:40. Prijzen:

0-3 jaar gratis / éves korig ingyenes!

3-14 jaar / év között: 300 Ft

14 jaar en ouder / éves kor fölött: 500 Ft

Tussen de eindhaltes stopt de tram alleen als u op tijd een stopsein geeft aan de trammachinist of de conducteur.

A villamos a két végállomás között csak akkor áll meg, ha a leszállási szándékot idejében jelzik a járművezetőnek vagy a kalauznak.

Vandaag ben ik op bezoek bij Magdi néni, die mij de fijne kneepjes van de Hongaarse keuken gaat bijbrengen. Als echte bewoner van het platteland, die vroeger ook zelf varkens, koeien en noem maar op op het erf gehad te hebben, weet zij veel te vertellen van de oorspronkelijke Hongaarse keuken. In de keuken staat naast een gasfornuis een stoof, die brandend wordt gehouden door hout uit het eigen bos. 'Niets boven een echte **sparhelt** (stoof)', zegt ze. Ze vervolgt met enthousiasme haar gesprek over haar lievelingsfornuis, dat de Hongaarse pot het beste op dat fornuis bereid kan worden, maar voor het maken van **krumpli-prósza** (aardappelpannenkoekjes) hebben we het gasfornuis nodig. Dit gerecht vereist een korte bereidingstijd in de verhitte olie. Magdi néni kookt volgens ouderwets recept en houdt daarbij geen rekening met de huidige moderne mens, die niet meer de hele dag zwaar buitenwerk hoeft te verrichten, waarbij de tegenwoordig als ongezond beschouwde ingrediënten door het lichaam verbrand worden. Maar op mijn vraag of het recept ook voor de moderne mens geschreven kan worden, zei ze ook weer met enthousiasme, dat er genoeg alternatieven voorhanden zijn, maar ja ze gaan wel ten koste van de oorspronkelijke smaak...

Krumpli-prósza

Ingrediënten

**3 à 4 eetlepels varkensvet of zonnebloemolie
enkele eetlepel zonnebloemolie om in te bakken
1,5 grote ui fijn gesnipperd
1,5 à 2 kg aardappelen
zout
5 soeplepels aludttej of kefir
6 à 8 eetlepels bloem**

Specialiteit uit de provincie Zala

het ui, dan hiermee beginnen. Aan de aardappelen zout toevoegen naar behoefte en goed doorroeren. Vervolgens voegen we de **aludttej** (gestremde rauwe melk) of kefir toe en roerend dit voorzichtig door de geraspte aardappelen heen.

Mijn eigen ervaringen gaan naar een appartement (**Szerémi**) aan de **Szerémi sor**, niet ver van de wijk **Kelenföld** en op nog geen 5 minuten lopen van de halte (**Budafoki utca**), waar de tramlijnen 4 en 6 je in korte tijd naar het centrum en **Nyugati pu** brengen. Naar tram 18, 41 en 47 (**Újbuda központ**) is het amper 10 minuten lopen, als je liever de Buda-zijde per tram wilt verkennen. Supermarkt, levensmiddelenmarkten allerlei andere winkeltjes zijn in de onmiddellijke omgeving te vinden. Het appartement wordt voor €30–50 per nacht verhuurd (prijs hangt af van aantal pers.) in het hoogseizoen €10,- per nacht meer, ongeacht aantal personen. Met zelf boodschappen doen en koken kun je de restaurantkosten prima achterwege laten, al vormen de vele betaalbare restaurants aan de **Ráday utca** keer op

keer een goed excuus om maar niet zelf te hoeven koken. Het is op 5 hoog, dus het is daar alles behalve lawaaiig! De pensionhoudster – goed Engels sprekend – staat met een bordje op het afgesproken station en stelt zich dusdanig op, dat zij eerder te zien is dan menige concurrent, taxichauffeur of geldwisselaar. Per auto: rijd naar de **Rákoczy hid**, sla af bij de **Dombóvári út**, linksaf de **Budafoki út** in, links aanhouden, gelijk de eerste links (**Baranyai út**) stukje doorrijden, totdat de straat ophoudt, haaks daarop staat de **Szerémi sor**, links ingaan en het flatgebouw links met de laatste ingang links.

Hotel Griff

Een goedkope plaats met daarbij de 'nostalgische' sfeer uit de communistische tijd vindt u in Hotel Griff, gelegen aan de **Bartók-Béla utca 152**, tegen-

over de **Szent Gellért urna-temető (!)** en de halte van de tramlijnen 19 en 49, die u langs de Markthal naar het Batthyány tér, resp. het Déak Ferenc tér brengen. **Station Kelenföld** ligt op 1 halte, c.q. ruim 5 minuten lopen van het hotel.

Op booking.com vindt u in dit hotel veelal een kamer met wastafel vanaf € 17,50 (met eigen douche en toilet voor € 7,- extra), incl. ontbijt en toeristenbelasting). Op de site zelf www.griffhotel.hu boeken of ter plekke reserveren kan ook, daar betaalt u alleen omgerekend € 30,50 per nacht, maar de site biedt wel de mogelijkheid om complete arrangementen te boeken. Het hotel beschikt over een jacuzzi, waar tot 21.00 u. gebruik van kan worden gemaakt.

Jó éjszakát!

bruin is, de aardappelpannenkoekjes omdraaien en vervolgens de andere kant bakken. Als beiden kanten bruin zijn, dan de pannenkoeken uit de pan nemen en even op keukenpapier of een boterham leggen om het overtollige olie er vanaf te laten lopen.

Wij wensen u smakelijk eten!

Jó étvágyat!

Magdi néni en Monique Hegyi

Egy szegény favágó tarisznyájába tette utolsó kis darab kenyérét, és kiment az erdőbe fát vágni. Remélte, talán az asznapi munkájával ételt is tud majd rakni az asztalra az éhes gyerekeinek. Míg dolgozott, észre sem vette, hogy ott termett a pokol fenekéről egy ördög, a tarisznyájához lopakodott, és ellopta az utolsó falat kenyerét.

Visszatérve a pokolba, az ördög eldicsekedett a cimboráinak. Lucifer ezt hallván haragra gerjedt, és ki is mondta rá az ítéletet: az ördögnek egy évig szolgálnia kell a favágót.

Másnap kora reggel fiatal suhanc képen ment az ördög szolgálatért. A

A favágó szolgája

szegény favágó nem nagyon értette a dolgot, hiszen a gyerekeit is alig tudta eltartani, de hogy a jövevény nem kért a szolgálat fejében semmit, adott neki egy fejszét.

Nem telt bele három nap, az erdő, amit a favágó egyedül egy esztendő alatt sem vágott volna ki, szép nagy halmokban feküdt, hogy öröm volt nézni. Ekkor a suhanc azt mondta, hogy azzal szolgálna tovább, hogy amíg a favágó az ölfákat aprítgatja, ő elszegődik valamerre csépelni. Abból biztosan lesz téli kenyér, meg miegymás a háznál.

Egy nagy pusztán birtoka volt egy gazdag úrnak. Háromszáz kazal gabona állt kint a mezőn, háromszáz marha és disznó volt az istállókban és

ólakban. Úgy állapodott meg az úrral a favágó szolgája, hogy a cséplésért nem kér mást, csak amit maga is elbír. Gondolta az úr, hogy nem jár rosszul, ránézésre is igen soványnak találta a suhancot, mint aki egy zsák búzát sem bír el. De másnap lepődött csak meg igazán, mert addigra a gabona ki volt csépelve, ki volt pelyvázva, és az első tíz zsák búza meg se kottyant a suhancnak, amit a vállára raktak fizetségért. Aztán meg a haja is égnek állt az uraságnak ijedtében, miután száz hizott ökör után még száz hizalt disznót is felraktak a búzazsákok tetejére.

Bizony a suhanc győzte a rakományát, a szeme közé vigyorgott a haragos úrnak, majd szaladt a gazdájához, mintha mit sem vinne.

A favágó telkén aztán ledobta a terhét, és azt mondta:

– No, gazduram, ezután nem kell félnie az éhezéstől, még ha itthagynom is. Ha nem hát, tudja-e, ki vagyok? Emlékszik még arra, amikor fent az erdőn lába kelt az utolsó falat kenyérének? Hát akkor tudja meg, hogy én az ördög vagyok, és azt a darab kenyeret én lop-tam el, amiért egy évig szolgálnom kellett magát. No, minden jót!

Értett mostmár mindent a favágó, és attól az időtől fogva jól is ment a dolga. A gyerekei sem nyelték többé az éh-koppot, vidámak voltak és fürgék, mint a hal, mert minden nap jóllakhattak. ■

De knecht van de houthakker

Op een dag stopte een arme houthakker zijn laatste homp brood in zijn ransel en ging naar het bos om hout te hakken. Hij hoopte dat hij die dag weer brood op de plank zou krijgen voor zijn hongerige kinderen. Hij was zo hard aan het werk dat hij niet zag dat er plotseling vanuit de diepste diepte van de hel een duivel verscheen en het laatste stuk brood van hem wegnam.

Teruggekomen in de hel schepte de duivel flink op tegen zijn kameraden over wat hij had gedaan. Toen Lucifer dat hoorde, ontstak hij in woede. Voor straf stuurde hij de duivel naar de houthakker om hem een jaar lang te dienen.

De volgende ochtend ging het duiveltje in de gedaante van jongeman naar de houthakker. Deze begreep het niet zo goed, want hij kon zijn eigen kinderen al nauwelijks voeden, laat staan een knecht betalen. Maar omdat de duivel geen loon vroeg, gaf hij hem een bijl in de hand.

In nog geen drie dagen lag het bos waar de houthakker zelf een heel jaar over zou doen, volledig omgehakt in mooie stapels te pronken. De knecht zei tegen de houthakker dat deze de boomstammetjes maar moest gaan klein hakken en dat hij zelf ergens zou gaan helpen bij het dorsen en daarmee wat geld verdienen voor de komende tijd.

honderd vette varkens boven op de balen graan werden gelegd.

De knecht, die zijn last gemakkelijk aankon, grijsde nog even naar de boze boer en, alsof er niets op zijn rug zat, ging hij snel naar zijn baas, de houthakker. Daar angekommen zette hij zijn lading neer en zei: "Nou baas, voortaan hoef je niet meer bang te zijn dat je zult verhongeren, zelfs niet als ik nu wegga. Weet je nog laatst in het bos, toen je laatste stuk brood pootjes had gekregen? Nou, weet je, ik ben de duivel en ik was het die je homp brood had gepikt en daarom moest ik voor straf een jaar lang voor jou werken. Nou, vaarwel!"

Pas toen had de houthakker alles door. Vanaf die dag ging het hem voor de wind. Zijn kinderen hoefden geen honger meer te lijden, ze waren blij en opgewekt, want ze aten elke dag hun buikje rond. ■

Hongarije Vakantieland

www.HongarijeVakantieland.nl geeft internetgebruikers toegang tot inmiddels meer dan 300 artikelen met relevante Hongarije informatie: Recepten, Geschiedenis en tientallen plaatsbeschrijvingen.

Met ruim 90.000 paginabezoeken door 40.000 bezoekers per maand is **www.HongarijeVakantieland.nl** de populairste website van Nederland en Vlaanderen over Hongarije. Ook voor uw aanbod dé plaats om U te tonen.

www.HongarijeVakantieland.nl toont de bezoeker op overzichtelijke wijze informatie over o.a. Hongaarse steden en dorpen, musea, natuur en recreatiegebieden, (water)sporten en (verblijfs)accommodaties in Hongarije en het laatste nieuws.

www.HongarijeVakantieland.nl

HUNGARIAHUIZEN

De leukste vakantiehuisjes

op de mooiste plekjes

vind je op www.hungariahuizen.nl

Talenschool Mátyás

Talen en culturen van de Karpatenvallei

H-2151 Csömör (bij Budapest)
Nektár u. 42.
T/F: +36 28 445 602
alexmatyas@vnet.hu

www.ungarisch.hu

- Cursussen Hongaars in groepje of individueel
- Les van zeer ervaren docent: boeiend verteller en reisgids
- Eigen leslokaal en pension op één locatie

Te koop
in het dorpje Kék, 25 km van Nyíregyháza, een woonhuis van 60 m2, met woonkamer, 2 slaapkamers, keuken, badkamer geheel op de begane grond, een perceel van 1363 m².

Het huis is volledig gerenoveerd en is perfect als tweede woning of voor een vast verblijf. In rustig dorpje met veel cultuur. Het wijngedebied van Tokaj ligt op 56 km.

Vraagprijs is € 15.000,-

www.csilla-haz.webklik.hu
of n.c.gonda@gmail.com
00 31 653 250 715

In de maanden juni, juli en augustus worden er in Ivanbattyán
Vakantiecursussen tekenen en schilderen
gegeven door **Joke van Rheeden**
voor beginners en gevorderden

Er wordt gewerkt in kleine groepjes, het aantal deelnemers varieert van 5 - 10 personen.

De cursus duurt 6 dagen en is van 9.00-12.30 u. en wordt gehouden in het eigen atelier aan de Petőfi utca 13 in Ivánbattyán (midden in het prachtige wijngedebied Villány-Siklós en vlak bij het dorpje Villány).

Informatie:
www.jokevanrheeden.nl of
info@jokevanrheeden.nl

Men kan deelnemen aan:
BASISTEKENEN
STILLEVEN
WERKEN MET KLEUR (abstract)
LANDSCHAP

U kunt adverteren in dit magazine of in de jaarlijkse Special Toerisme. Al vanaf € 45,- heeft u een 1/16 pagina of een mini-advertentie met kleine foto. Grotere advertenties vanaf € 75,- ex btw. Schijf naar info@hongarijemagazine.nl of bel met de uitgeverij: 023 539 1867 en vraag onze volledige tariefkaart.

Het Hongaars Wijnhuis

Voor al uw wijnen... lekker en betaalbaar!

www.hethongaarswijnhuis.nl
info@hethongaarswijnhuis.nl

Hongaars leren?

Bel de Hongaarse School:
023 538 94 61 of mail naar
Hongaarseschool@gmail.com

In onze eigen lesruimte geven wij cursussen Hongaars in kleine groepjes en individuele taaltrainingen, waarbij persoonlijke aandacht centraal staat.

Zoekt u een cursusboek? Denk dan aan onze beginnerscursus **Beszélj Magyarul!** (met CD). Wilt u alles van het Hongaars op een rijtje? Bestel dan **Kort overzicht van de Hongaarse Grammatica**.

Wij zijn ook uw adres voor (beëdigde) vertalingen, tolkwerk, adviezen, verkoop cursusmateriaal. www.hongaarseschool.nl

Holland suli

Hollandul szeretne tanulni?
Itt az idő, most vagy soha:
A haarlemi Hongaarse School/
Holland Suli
kezdő, középfeladók és haladó szint-en szervez holland nyelvtanfolyamokat. A kezdő tananyag külön is megrendelhető.

Érdeklődni:
www.hongaarseschool.nl
HongaarseSchool@gmail.com
of 023 538 9461, 06 22 476 781

Nederlands voor Hongaren

Cursussen in Haarlem. De beginners-cursuspakketten zijn zolang de voorraad strekt ook los verkrijgbaar bij de Hongaarse School.

Veel succes met de Nederlandse les!

☐ 3 nog leverbare oude nrs. (op aanvraag)	€ 10,-	HUF 3000
☐ jaar 2012: 57, 58, 59, 60	€ 18,-	HUF 5400
☐ Rest. abonnement 2013 (63+64)	€ 11,-	HUF 3300
☐ Abonnement 2013	€ 21,-	HUF 6300

Hirdetne? Az őszi számunk határideje szeptember 14.
Wilt u adverteren in ons herfstnummer: meldt u zich uiterlijk op 14 september!

Feesttip

Voor uw diner, verjaardag, zigeunerfeest etc. Ook bij u thuis: Violist speelt in authentiek kostuum Hongaarse en Roemeense volksmuziek (met begeleiding). Ook 'Wereldreis in 80 minuten' en 'Populair Klassiek'.
István Sztolyan,
0224 56 18 54.
www.sztolyan.nl

Bestelservice boeken & cd's, producten (incl. porti)

- ☐ **Beszélj Magyarul!** (beg.cursus+ CD) € 33,- 37,- (B)
- ☐ **Holland nyelvkönyv:** Megszólalni +cd € 28,- 32,- (B)
- ☐ **Kort overzicht Hongaarse grammatica** € 15,95 17,95 (B)
- ☐ **Hungarolingua** - uitstekend materiaal voor gevorderden:
- ☐ Igék, Igézó, Business Hongaars resp. € 23,- / 23,- / 28,-
- ☐ **Cd Valentina Tóth, luxe uitgave** € 21,50 24,- (B-H)
- ☐ **Cd Nagy a lárna** (Edina Csüllög) € 17,- 20,- (B)
- ☐ **Toerisme Special nabestellingen:** € 0,- (alleen portokosten)
- ☐ Cd/DVD Dancs Annamari € 12,- 14,- (B)

Betalingen abo & bestelservice tgv Hongarije Magazine, Haarlem
ING Bank 7464043, Bank v/d Post (B) IBAN BE19 0000 9407 1812
Svp uw bestelling ook doorgeven per tel. 023 539 1867 of info@hongarijemagazine.nl

www.europlastics.hu

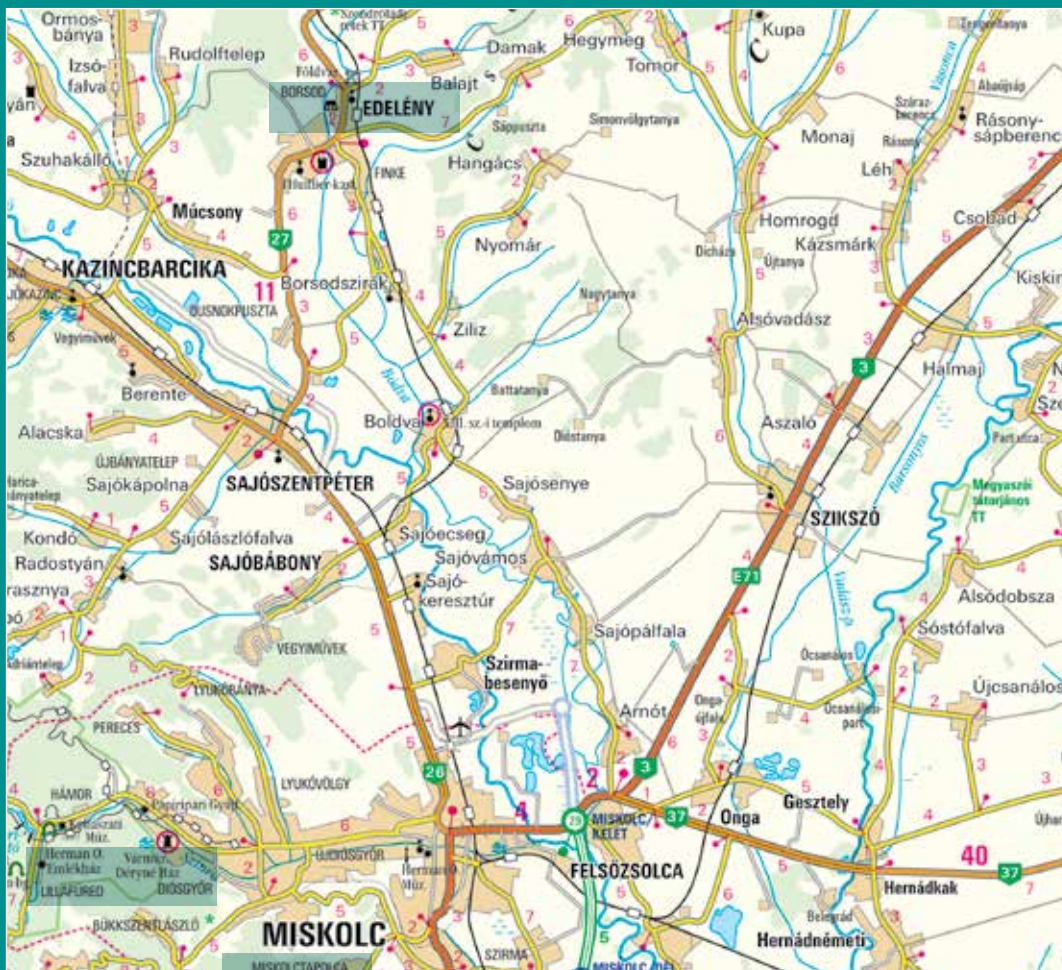
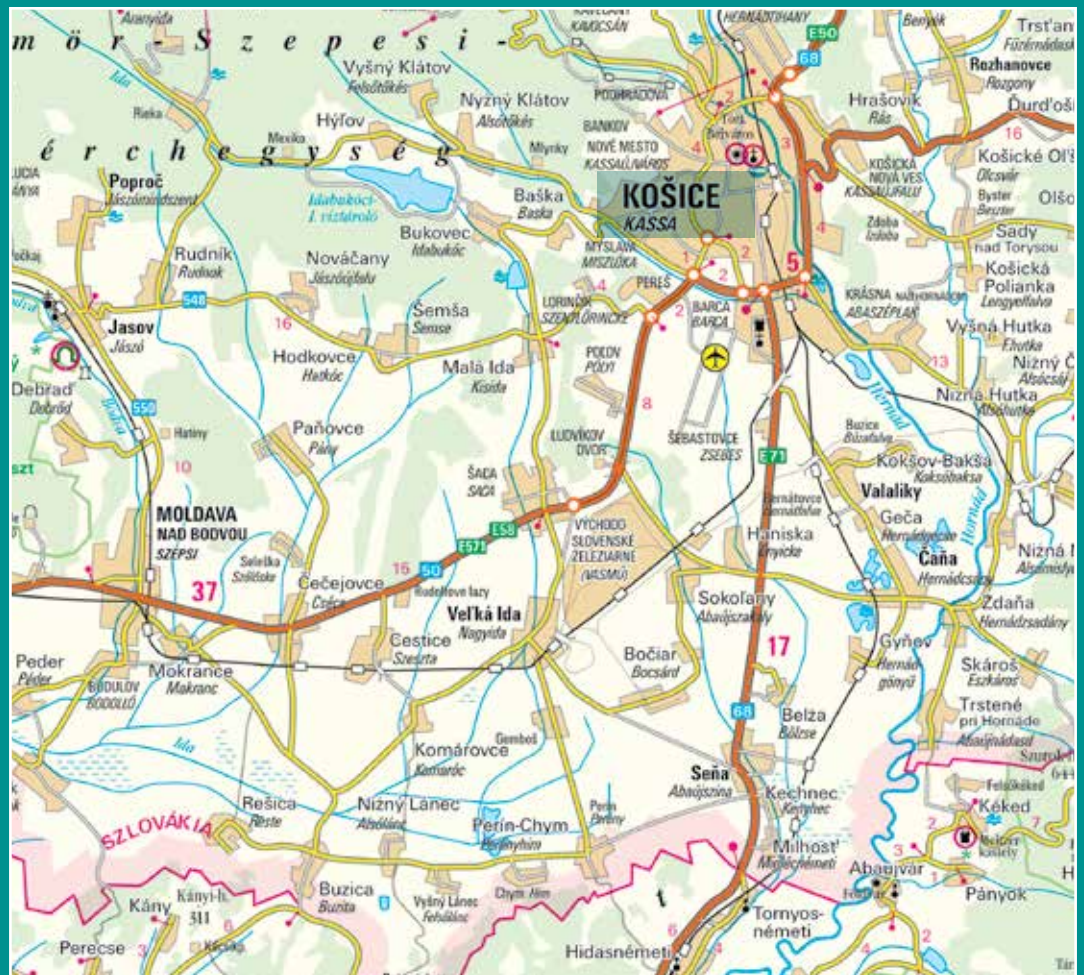
a műanyagok terén a partnered
 0036-302436466

uw specialist in kunststof
 0031-623627439

uszómedence • zsírtalanító szennyvizektartály • magasnyomású műanyag • műanyag tartályok csövek hegesztése

zwembaden • vetafscheiders • leidingwerk • buffertanks

Košice
Kassa
Kaschau

EDELÉNY

MISKOLC